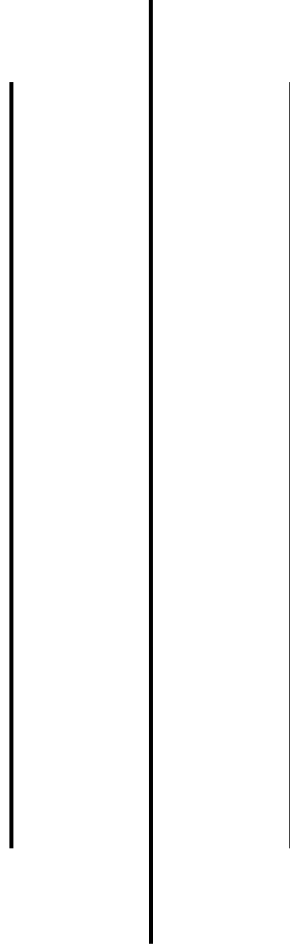

विधेयक संख्या:

प्रदेश सवारी तथा यातायात सम्बन्धी व्यवस्था गर्न बनेको
विधेयक

प्रदेश सभा सचिवालय
गण्डकी प्रदेश, पोखरा

प्रदेश सवारी तथा यातायात सम्बन्धी व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना: सर्वसाधारण नागरिकलाई सरल एवं शुलभ ढंगबाट यातायात सुविधा उपलब्ध गराउन, यातायात सेवालाई सुदृढ, सक्षम तथा प्रभावकारी बनाउन, सवारी दुर्घटनाको रोकथाम गर्न, दुर्घटनाबाट पीडित पक्षलाई क्षतिपूर्ति दिलाउन, बीमा व्यवस्था गर्न तथा सवारी साधन करको रकम असुल उपर गर्ने कार्यप्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

गण्डकी प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद- १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:**(१) यस ऐनको नाम “प्रदेश सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०७६” रहेको छ ।
 - (२) यो ऐन तुरून्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,—
 - (क) “अधिकार प्राप्त अधिकारी” भन्नाले यातायात व्यवस्था कार्यालयका प्रमुख सम्झनु पर्छ ।
 - (ख) “कर” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिमको सवारी साधन कर सम्झनु पर्छ ।
 - (ग) “करदाता” भन्नाले यो ऐन वा प्रचलित कानून बमोजिम कर तिर्नु पर्ने कर्तव्य भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।
 - (घ) “कर अधिकृत” भन्नाले यस ऐनको प्रयोजनको लागि नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको कर अधिकृत, प्रमुख कर अधिकृत वा यो ऐन बमोजिम कर अधिकृतको अधिकार प्रयोग गर्न पाउने गरी प्रदेश सरकारले नियुक्त गरेको अन्य कुनै अधिकृत सम्झनु पर्छ ।
 - (ङ) “कर निर्देशक” भन्नाले मन्त्रालयलेले तोकेको अधिकार प्राप्त अधिकारी वा निर्देशक सम्झनु पर्छ ।
 - (च) “कूटनीतिक सुविधा प्राप्त सवारी” भन्नाले दफा १६ बमोजिमको सवारी सम्झनु पर्छ ।
 - (छ) “गैर व्यवसायिक सवारी” भन्नाले दफा १३ बमोजिमको सवारी सम्झनु पर्छ ।
 - (ज) “चालक अनुमतिपत्र” भन्नाले दफा ५४ बमोजिम अधिकार प्राप्त अधिकारीले दिएको सवारी चालक अनुमतिपत्र सम्झनु पर्छ ।
 - (झ) “चालक” भन्नाले सवारी चालक अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

- (ज) “छोटो मार्ग” भन्नाले यात्राको लागि प्रस्थान गर्ने स्थानबाट पच्चीस किलोमिटर देखि एकसय किलोमिटरसम्मको दूरीको गन्तव्य स्थानसम्म पुग्ने मार्ग सम्झनु पर्छ।
- (ट) “जाँचपास” भन्नाले सार्वजनिक सवारीको यान्त्रिक स्थितिको परीक्षण गरी दिइएको प्रमाणपत्र सम्झनु पर्छ।
- (ठ) “ट्राफिक सङ्केत” भन्नाले प्रहरी वा एक सवारी चालकले अर्को सवारीको चालकलाई दिएको सूचना, सङ्केत वा ईशारा सम्झनु पर्छ र सो शब्दले सवारीको नियन्त्रण वा निर्देशनका लागि लिखित वा साङ्केतिक रूपमा टाँसेको, राखेको वा जडान गरिएको सूचना सङ्केत वा ईशारा समेतलाई जनाउँछ।
- (ड) “ठूला सवारी” भन्नाले दफा ३ बमोजिमको सवारी सम्झनु पर्छ।
- (ढ) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी जारी गरिएको सूचित आदेशमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ।
- (ण) “दर्ताको प्रमाणपत्र” भन्नाले दफा २१ बमोजिम सवारी दर्ता गरी दिइएको सवारी दर्ता प्रमाणपत्र सम्झनु पर्छ।
- (त) “परिचालक” भन्नाले दफा ७१ बमोजिम परिचालक अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले त्यस्तो सवारीमा काम गर्ने अन्य सहयोगीलाई समेत जनाउँछ।
- (थ) “परीक्षा समिति” भन्नाले दफा १८८ बमोजिम गठित परीक्षा समिति सम्झनु पर्छ।
- (द) “प्रशिक्षण केन्द्र” भन्नाले दफा १९१ बमोजिम मन्त्रालयबाट मान्यता प्राप्त सवारी चालक प्रशिक्षण केन्द्र सम्झनु पर्छ।
- (ध) “पर्यटक सवारी” भन्नाले दफा १२ बमोजिमको सवारी सम्झनु पर्छ।
- (न) “प्रदूषण” भन्नाले सवारीबाट निस्कने ध्वनी तथा धुवाँको प्रदूषण सम्झनु पर्छ।
- (प) “पार्किङ्ग स्थल” भन्नाले सवारी राख्न निर्धारण गरेको स्थल सम्झनु पर्छ।
- (फ) “बस बिसौनी” भन्नाले यात्रीबाहक सार्वजनिक सवारीमा यात्रीलाई यात्रा गर्ने प्रयोजनको लागि चढ्न र ओर्लनको निमित्त निर्धारण गरिएको स्थल सम्झनु पर्छ।
- (ब) “बीमा” भन्नाले सवारी साधन, यात्री, मालसामान, चालक, परिचालक, सुरक्षाकर्मी, सवारीमा काम गर्ने अन्य कर्मचारी तथा तेस्रो पक्षको सम्बन्धमा सवारी धनी वा व्यवस्थापकले गर्नु पर्ने बीमा सम्झनु पर्छ र सो शब्दले तत्सम्बन्धमा गरिने समग्र (कम्प्रीहेन्सिभ) बीमा समेतलाई जनाउँछ।

- (भ) “भाडा” भन्नाले सार्वजनिक सवारीले यातायात सेवा प्रदान गरे बापत लिने रकम वा शुल्क सम्झनु पर्छ ।
- (म) “मन्त्रालय” भन्नाले भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।
- (य) “मझौला सवारी” भन्नाले दफा ४ बमोजिमको सवारी सम्झनु पर्छ ।
- (र) “मध्यम मार्ग” भन्नाले यात्राको लागि प्रस्थान गर्ने स्थानबाट एकसय किलोमिटरभन्दा बढी तर दुईसय पचास किलोमिटरभन्दा कम दूरीको गन्तव्य स्थानसम्म पुग्ने मार्ग सम्झनु पर्छ ।
- (ल) “मार्ग इजाजतपत्र” भन्नाले स्वीकृत मार्गमा सवारी चलाउन दफा ८६ बमोजिम प्राप्त गरेको इजाजतपत्र सम्झनु पर्छ ।
- (व) “मार्ग” भन्नाले सार्वजनिक सवारी चलाउनलाई निर्धारित मार्ग सम्झनु पर्छ ।
- (श) “मालबाहक सवारी” भन्नाले मालसामान ओसारपसार गर्ने काममा प्रयोग गरिने सार्वजनिक सवारी सम्झनु पर्छ ।
- (ष) “मालसामान” भन्नाले मानिस बाहेक सार्वजनिक सवारीमा ओसारपसार गरिने जनावर, पन्छी तथा कुनै निर्जीव वस्तु सम्झनु पर्छ ।
- (स) “यात्री” भन्नाले सार्वजनिक सवारीबाट यात्रा गर्ने व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।
- (ह) “यात्रीबाहक सवारी” भन्नाले यात्रीलाई यातायात सेवा प्रदान गर्ने सार्वजनिक सवारी सम्झनु पर्छ ।
- (क्ष) “यातायात सेवा” भन्नाले सार्वजनिक सवारीले भाडा लिई एक ठाउँबाट अर्को ठाउँसम्म यात्री वा मालसामान ओसारपसार गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ ।
- (त्र) “यात्री गुण्टा” भन्नाले यात्रीले आफ्नो साथमा लिई यात्रा गर्ने व्यक्तिगत प्रयोजनका मालसामान सम्झनु पर्छ ।
- (कक) “यातायात व्यवस्थापन समिति” भन्नाले दफा १८४ बमोजिम गठित यातायात व्यवस्थापन समिति सम्झनु पर्छ ।
- (कख) “यातायात निरीक्षक” भन्नाले दफा १८९ बमोजिम नियुक्त व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।
- (कग) “लामोमार्ग” भन्नाले यात्राको लागि प्रस्थान गर्ने स्थानबाट दुईसय पचास किलोमिटर वा सो भन्दा बढी दूरीको गन्तव्य स्थानसम्म पुग्ने मार्ग सम्झनु पर्छ ।
- (कघ) “व्यवस्थापक” भन्नाले पञ्जीकृत यातायात सेवामा संलग्न सार्वजनिक सवारीलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्ने जिम्मा लिएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

- (कड) “विद्युतीय सवारी साधान” भन्नाले विद्युतीयको प्रसारण लाइन, सोलार वा ब्याट्रीबाट संचालन हुने सवारी साधान सम्झनु पर्छ।
- (कच) “सवारी साधन” भन्नाले निजी सवारी साधन, सार्वजनिक यात्रुवाहक, मालवाहक वा ढुवानीका साधनलाई समेत जनाउँछ।
- (कछ) “सवारीको वजन” भन्नाले सवारीको मेसिनरी सहितको कूल वजन सम्झनु पर्छ र सो शब्दले सवारीको कूल भार वहन क्षमता समेतलाई जनाउँछ।
- (कज) “सरकारी सवारी” भन्नाले दफा १४ बमोजिमको सवारी सम्झनु पर्छ।
- (कझ) “संस्थानको सवारी” भन्नाले दफा १५ बमोजिमको सवारी सम्झनु पर्छ।
- (कञ) “सवारी धनी” भन्नाले सवारी दर्ताको प्रमाणपत्रमा सो सवारीको धनी भनी लेखिएको व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा अन्य कुनै संगठित संस्था सम्झनु पर्छ।
- (कट) “साना सवारी” भन्नाले दफा ५ बमोजिमको सवारी सम्झनु पर्छ।
- (कठ) “सार्वजनिक सवारी” भन्नाले यातायात सेवामा प्रयोग गरिने व्यावसायिक सवारी सम्झनु पर्छ।
- (कड) “सार्वजनिक स्थान” भन्नाले प्रदेश भित्रको सार्वजनिक सडक, पेटी, गल्ली, नदी, पूल, मार्ग वा सर्वसाधारण आउने, जाने, बस्ने ठाउँ सम्झनु पर्छ र सो शब्दले यात्रीहरू चढ्ने, उत्रने वा सवारी राख्ने निर्धारित ठाउँलाई समेत जनाउँछ।
- (कढ) “स्थानीय मार्ग” भन्नाले यात्राको लागि प्रस्थान गर्ने स्थानबाट पच्चीस किलोमिटर भन्दा कम दूरीको गन्तव्य स्थानसम्मको मार्ग सम्झनु पर्छ।
- (कण) “सुरक्षाकर्मी” भन्नाले यात्री, मालसामान तथा सवारीको सुरक्षाको जिम्मा लिने कर्मचारी सम्झनु पर्छ।
- (कत) “क्षेत्र” भन्नाले यातायात व्यवस्था कार्यालयको प्रादेशिक क्षेत्राधिकार अन्तर्गत पर्ने गरी तोकिएको क्षेत्र सम्झनु पर्छ।
- (कथ) “स्थानिय सवारी साधन” भन्नाले स्थानीय बाटोमा चल्ने मानिस तथा सामान ओसार्ने तथा तान्ने कम क्षमता भएका र कम गतिमा सञ्चालन हुने भनी प्रदेश सरकारले तोकेका यान्त्रिक, मानवीय तथा जैविक शक्तिबाट सञ्चालन हुने सवारी साधनलाई सम्झनु पर्छ।
- (कद) “वातावरणमैत्री सवारी साधन” भन्नाले बैकल्पिक वा नविकरणीय उर्जाबाट सञ्चालन हुने वा प्रदेश सरकारले वातावरणमैत्री भनी तोकेको सवारी साधनलाई सम्झनु पर्दछ।”
- (कध) रुपान्तरण” भन्नाले डिजेल, पेट्रोल, ग्यासबाट सञ्चालन हुने सवारी साधनलाई विद्युतीयमा र डिजेल, पेट्रोलबाट संचालन हुनेलाई ग्याँस वा हाईब्रिडमा रुपान्तरण गरी संचालन माध्यममा परिवर्तन गरी वातावरणमैत्री सवारी साधनमा रुपान्तरण गर्ने भन्ने सम्झनुपर्छ ।”

परिच्छेद - २
सवारीको वर्गीकरण

३. **ठूला सवारी**: दश टनभन्दा बढी वजन (ग्रस बेहिकल वेट) भएको अनुसूची -१ को खण्ड (क) मा उल्लिखित यात्री, मालसामान ढुवानी गर्ने सवारी एवं ट्रेलर सवारीलाई ठूला सवारी भनिनेछ ।
४. **मझौला सवारी** : चार टनदेखि दश टनसम्म वजन (ग्रस बेहिकल वेट) भएको अनुसूची -१ को खण्ड (ख) मा उल्लिखित यात्री, मालसामान ढुवानी गर्ने सवारी एवं ट्रेलर सवारीलाई मझौला सवारी भनिनेछ ।
५. **साना सवारी** : चार टनभन्दा कम वजन (ग्रस बेहिकल वेट) भएको अनुसूची -१ को खण्ड (ग) मा उल्लिखित यात्री, मालसामान ढुवानी गर्ने सवारी एवं ट्रेलर सवारीलाई साना सवारी भनिनेछ ।
६. **यान्त्रिक दुई पांग्रे सवारी** : यान्त्रिक शक्तिबाट चल्ने अनुसूची -१ को खण्ड (घ) मा उल्लिखित सवारीलाई यान्त्रिक दुई पांग्रे सवारी भनिनेछ ।
७. **यान्त्रिक तीन पांग्रे सवारी** : यान्त्रिक शक्तिबाट चल्ने एक टनभन्दा कम वजनको सवारीलाई यान्त्रिक तीन पांग्रे सवारी भनिनेछ ।
८. **निर्माण उपकरण सवारी** : अनुसूची- १ को खण्ड (ङ) मा उल्लिखित सवारीलाई निर्माण उपकरण सम्बन्धी सवारी भनिनेछ ।
९. **अफरोड सवारी** : अगाडि र पछाडि एक्सेल भएको फोर हुइलर तथा लकिड सिस्टमयुक्त कम्तीमा २५ प्रतिशत ग्रेडियन्ट (उकालो) मा चलन सक्ने अनुसूची -१ को खण्ड (छ) मा उल्लिखित सवारीलाई अफरोड सवारी भनिनेछ ।
१०. **विशेष (स्पेशल) सवारी** : बारुण यन्त्र, एम्बुलेन्स, आर्मर्ड ,बुलेट प्रुफ र आगो निभाउने प्रयोजनको लागि प्रयोग हुने ट्यांकर जस्ता खास किसिमको सेवा दिने अनुसूची- १ को खण्ड (च) मा उल्लिखित सवारीलाई विशेष सवारी भनिनेछ ।
११. **सार्वजनिक सवारी** : (१) सार्वजनिक यातायात सेवा सञ्चालन गर्न इजाजत प्रमाणपत्र प्राप्त सवारीलाई सार्वजनिक सवारी भनिनेछ ।

(२) सार्वजनिक सवारीलाई यात्रीबाहक र मालबाहक गरी विभाजन गरिनेछ ।

(३) यात्रीबाहक सार्वजनिक सवारीलाई दिवा तथा रात्री सेवामा विभाजन गरी देहायका श्रेणीमा छुट्याई यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने इजाजतपत्र दिइनेछ:-

- (क) सिधै (डाइरेक्ट) सेवा,
- (ख) द्रुत (एक्सप्रेस) सेवा
- (ग) स्थानीय (लोकल) सेवा

(४) उपदफा (३) बमोजिम विभाजन गरिएका यात्रीबाहक सार्वजनिक सवारीको स्तर, गति तथा अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(५) सार्वजनिक सवारीको पहिचानको लागि सो सवारीको अगाडि तथा पछाडि अनुसूची -२ को खण्ड (क) मा लेखिए बमोजिम नम्बर प्लेट राख्नु पर्नेछ ।

१२. पर्यटक सवारी : (१) पर्यटकलाई यातायात सेवा प्रदान गर्न इजाजत प्रमाणपत्र प्राप्त सार्वजनिक सवारीलाई पर्यटक सवारी भनिनेछ ।

(२) पर्यटक सवारीको पहिचानको लागि सो सवारीको अगाडि तथा पछाडि अनुसूची -२ को खण्ड (ख) मा लेखिए बमोजिमको इम्बोस्ड नम्बर प्लेट राख्नु पर्नेछ ।

१३. गैर व्यवसायिक सवारी : (१) निजी प्रयोजनका लागि दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त सवारीलाई गैर व्यवसायिक सवारी भनिनेछ ।

(२) गैर व्यवसायिक सवारी व्यवसायिक रूपमा यातायात सेवाको लागि प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

(३) गैर व्यवसायिक सवारीको पहिचानको लागि सो सवारीको अगाडि तथा पछाडि अनुसूची -२ को खण्ड (ग) मा लेखिए बमोजिमको इम्बोस्ड नम्बर प्लेट राख्नु पर्नेछ ।

(४) माथि उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निजी प्रयोजनका लागि दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त चार पाङ्ग्रे तथा दुई पाङ्ग्रे सवारीले तोकिएको प्रक्रिया पूरा गरी आफ्नो मार्गमा तोकिएको भाडा लिई यात्री बीमा गरी यात्री ओसार पसार गर्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा (४) सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१४. सरकारी सवारी : (१) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहको वा कुनै सरकारी कार्यालयको नाममा दर्ता रहेको सवारी साधनलाई सरकारी सवारी साधन भनिनेछ ।

(२) सरकारी सवारीको पहिचानको लागि सो सवारीको अगाडि तथा पछाडि अनुसूची -२ को खण्ड (घ) मा तोकिए बमोजिमको इम्बोस्ड नम्बर प्लेट राख्नु पर्नेछ ।

१५. संस्थानको सवारी : (१) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारको पूर्ण, अधिकांश वा आंशिक स्वामित्व भएको संगठित संस्थाको नाममा दर्ता भई दर्ताको प्रमाणपत्र प्राप्त सवारीलाई संस्थानको सवारी भनिनेछ ।

(२) संस्थानको सवारीको पहिचानको लागि सो सवारीको अगाडि तथा पछाडि अनुसूची -२ को खण्ड (ङ) मा तोकिए बमोजिमको इम्बोस्ड नम्बर प्लेट राख्नु पर्नेछ ।

१६. कूटनीतिक सुविधा प्राप्त सवारी : (१) कूटनीतिक नियोग वा कूटनीतिक सुविधा प्राप्त कार्यालय, योजना, निकाय वा व्यक्तिको नाममा दर्ता भई दर्ताको प्रमाणपत्र प्राप्त सवारीलाई कूटनीतिक सुविधा प्राप्त सवारी भनिनेछ ।

(२) कूटनीतिक सुविधा प्राप्त सवारीको पहिचानको लागि सो सवारीको अगाडि तथा पछाडि अनुसूची -२ को खण्ड (च) मा लेखिए बमोजिमको इम्बोस्ड नम्बर प्लेट राख्नु पर्नेछ ।

१७. अन्य प्रयोजनको निमित्त प्रयोग गर्न नहुने : (१) कुनै एक प्रयोजनको लागि दर्ता भएको सवारी अर्को प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्न हुँदैन।

(२) भन्सार महसुल छुट हुने गरी सुविधा प्रदान गरिएको सवारीलाई जुन प्रयोजनको निमित्त भन्सार महसुल छुट दिइएको हो त्यस्तो प्रयोजनको निमित्त बाहेक अन्य प्रयोजनको निमित्त त्यस्तो सुविधा प्राप्त सवारी प्रयोग गर्न हुँदैन।

परिच्छेद- ३

सवारी साधन दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था

१८. प्रवेश दर्ता गराउनु पर्ने : (१) विदेशबाट सवारी आयात गर्ने व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीले त्यस्तो सवारी सोझै यस प्रदेशभित्र प्रवेश गर्ने स्थानमा रहेको प्रहरी कार्यालयमा त्यस्तो सवारीको प्रवेश दर्ता गर्नको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रवेश दर्ता गराउनको लागि निवेदन परेमा सम्बन्धित प्रहरी कार्यालयले त्यस्तो सवारी साधन खरिद गरेको प्रमाण र सम्बन्धित कागजात छानबिन गरी त्यस्तो सवारीलाई पन्ध्र दिनको लागि प्रवेश दर्ता गरी त्यस्तो सवारी आयात गर्ने व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीलाई प्रवेश दर्ताको प्रमाण दिनु पर्नेछ र त्यस्तो सवारीको विवरण यथाशीघ्र सम्बन्धित यातायात व्यवस्था कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

१९. सवारी दर्ता गराउनु पर्ने : (१) कुनै पनि सवारी खरिद गर्ने वा विदेशबाट आयात गर्ने व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीले वा सवारी बिक्री वितरण गर्ने एजेण्टले सवारी खरिद गरेको वा आयात गरी नेपालभित्र भन्सार तिरी ल्याएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र यातायात व्यवस्था कार्यालयमा दर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(२) विभिन्न विकास साझेदार तथा विदेशी लगानीमा संचालित आयोजना सम्पन्न भए पश्चात् ती आयोजना नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारलाई हस्तान्तरण हुंदाका बखत प्राप्त भएका वाहन वा दर्ता छुट भएका सरकारी पुराना सवारी साधन सम्बन्धित मन्त्रालयबाट निर्णय भई आएमा मन्त्रालयले तोकेको मापदण्ड बमोजिम दर्ता गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम दर्ता नगरी कुनै पनि सवारी चलाउन वा चलाउन दिन हुँदैन ।

(४) सुरु दर्ता भएको मितिले विद्युतीय सवारी साधनको हकमा तीस वर्ष र अन्य सवारी साधनको हकमा बीस वर्ष नाघेका सार्वजनिक सवारीलाई मन्त्रालयले तोके बमोजिम पत्रु गर्नु पर्नेछ तर सार्वजनिक बाहेकका अन्य सवारीको हकमा प्रदेश सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(५) प्राविधिक दृष्टिबाट उपयुक्त देखिएमा उपदफा (४) बमोजिम पत्र गरिने सार्वजनिक सवारीलाई विद्युतीय मैत्री सवारीमा रूपान्तरण गर्न सकिनेछ ।

(६) उपदफा (५) सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२०. सवारी दर्ता गराउन निवेदन दिनु पर्ने : (१) दफा १९ बमोजिम कुनै सवारी दर्ता गराउनु परेमा त्यस्तो सवारी नेपालभित्र उत्पादन, एसेम्बल खरीद गरेको भए खरिद गर्ने व्यक्ति, सहकारी फर्म वा कम्पनी वा एजेण्टले सो खरिद गरेको प्रमाण र त्यस्तो सवारी विदेशबाट आयात गरेको भए आयात गर्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा एजेण्टले सवारीको भन्सार महसुल तिरेको प्रमाण तथा अन्य सम्बन्धित कागजात सहित तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत संलग्न राखी अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

तर कूटनीतिक सुविधा प्राप्त सवारी दर्ता गर्दा दस्तुर लाग्ने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने व्यक्तिले नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि र हालसालै खिचिएको आफ्नो तीन प्रति पासपोर्ट साइजको फोटो समेत निवेदन साथ संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

(३) सरकारी सवारीको हकमा त्यस्तो सवारी जुन सरकारी कार्यालयको नाममा दर्ता हुने हो सो कार्यालयको पत्र र कूटनीतिक सुविधा प्राप्त सवारीको हकमा नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसपत्र समेत संलग्न गर्नु पर्नेछ र कूटनीतिक सुविधा प्राप्त सवारी कुनै व्यक्तिको नाममा दर्ता गर्नु पर्ने भएमा निजले आफ्नो पासपोर्ट वा नागरिकताको प्रतिलिपि एवं तीन प्रति पासपोर्ट साइजको फोटो संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

(४) नेपालभित्र कुनै काम तथा व्यवसाय गरी बसेको विदेशी नागरिकले आफ्नो निजी प्रयोगको लागि कुनै सवारी दर्ता गराउन चाहेमा उपदफा (१) र (२) मा उल्लिखित कुराका अतिरिक्त देहायका कागजात पेश गर्नु पर्नेछ :-

(क) भिषा आवश्यक पर्नेमा भिषा सहितको राहदानीको प्रतिलिपि,

(ख) नेपालको प्रवेशाज्ञा (भिषा) आवश्यक पर्ने मुलुकको नागरिक भए नेपालको प्रवेशाज्ञा,

(ग) आफू बसोबास गरिरहेको क्षेत्रको ठेगाना खुल्ने प्रमाण,

(घ) सम्बन्धित कूटनीतिक नियोगको सिफारिसपत्र ।

(५) नाबालकको नाममा कुनै सवारी नामसारी गराउनु परेमा निजको तर्फबाट निजको संरक्षकले नाबालक तथा आफ्नो समेत तीन तीन प्रति पासपोर्ट साइजको फोटो एवं नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि समेत संलग्न राखी निवेदन दिनु पर्नेछ ।

२१. सवारी दर्ताको प्रमाणपत्र : (१) दफा २० बमोजिम कुनै सवारी दर्ता गराउनको लागि निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानविन गरी निवेदकको नाममा त्यस्तो सवारी दर्ता गरी अनुसूची – ३ बमोजिमको ढाँचामा दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

तर सरकारी कार्यालय वा निकाय, सामाजिक, धार्मिक, परोपकारी तथा शैक्षिक उद्देश्यले स्थापना भएका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्था वा प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित संगठित संस्थाको नाउँमा बाहेक चौधभन्दा बढी सीट संख्या भएका र कृषि कार्यको लागि प्रयोग हुने ट्रयाक्टर बाहेक चार टन वा सोभन्दा बढी कूल वजन भएका सवारीलाई निजी सवारीको रूपमा दर्ता गरिने छैन ।

(२) नाबालकको नाममा सवारी दर्ता गर्दा संरक्षक समेतको नाम दर्ता प्रमाणपत्रमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

(३) दर्ताको प्रमाणपत्रमा सवारी खरीद गर्दा सवारीको निर्माण कम्पनीले दिएको सवारीको प्राविधिक विवरणमा लेखिएको सवारीको कूल भारवहन क्षमतालाई सो सवारीको वजन मानी उल्लेख गर्नु पर्नेछ र त्यसरी सवारीको वजन उल्लेख गर्दा त्यस्तो सवारीको भाररहित वजन र भारवहन क्षमता समेत छुट्टाछुट्टै रूपमा स्पष्ट हुने गरी उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

२२. सडकमा चलन सक्ने सक्षमताको प्रमाणपत्र दिनु पर्ने : (१) दफा २१ बमोजिम कुनै सवारी दर्ता गर्नुभन्दा अगावै त्यस्तो सवारी चलाउन सकिने अवस्था भए नभएको सम्बन्धमा दफा २८ बमोजिमको मापदण्डका आधारमा छानविन गरी चलाउन सकिने ठीक स्थितिमा रहेछ भने मात्र त्यस्तो सवारी दर्ता गरी दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइएको प्रमाणपत्र सवारीमा टाँस्नु पर्नेछ ।

२३. संयुक्त दर्ता: कुनै सवारी संयुक्त रूपमा दर्ता गर्न दुई वा दुईभन्दा बढी व्यक्तिले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष दफा २० बमोजिम निवेदन दिएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानविन गरी त्यस्तो सवारीलाई संयुक्त रूपमा दर्ता गरी दफा २१ बमोजिम दर्ता प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

२४. अस्थायी दर्ता: देहायको अवस्थामा कुनै सवारीलाई अस्थायी रूपमा दर्ता गर्न सकिनेछ :-

(क) सवारी आयात गर्ने व्यक्ति सवारी दर्ता गराउनु पर्ने म्यादभित्र दर्ता गराउन उपस्थित हुन नसक्ने मनासिब माफिकको कारण भएमा,

(ख) आयात गरिएको सवारीको इन्जिन, चेसिस वा अन्य कुनै पार्टपूजाको खराबीको कारणले गर्दा तुरुन्त दर्ता गराउन सवारी ल्याउन नसकिने भएमा,

(ग) खण्ड (ख) मा लेखिएको अवस्थामा परी सो सवारी निर्माण गर्ने कम्पनी वा बिक्री गर्ने एजेन्ट वा बीमा कम्पनीसंग क्षतिपूर्ति बीमा सम्बन्धी विवाद परी तुरुन्त दर्ता गर्न नसकिने भएमा,

(घ) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारसँग भएको सम्झौता बमोजिमको कार्य सम्पादनको लागि कुनै विदेशी नागरिक, कम्पनी वा संस्थाको नाममा आयात भई त्यस्तो सम्झौतामा उल्लिखित अवधिभर नेपालभित्र सञ्चालन गर्न सम्बन्धित निकायबाट अस्थायी दर्ताको लागि सिफारिश भएको सवारी साधन भएमा,

(ङ) विश्वविद्यालय, उत्पादन उद्योग वा अनुसन्धानकर्ताले परीक्षणको लागि स्वदेशमा उत्पादन गरेको सवारी साधन भएमा ,

(च) मन्त्रालयले अस्थायी दर्ता गर्न उपयुक्त ठानेमा ।

२५. अस्थायी दर्ताको लागि दरखास्त: (१) दफा २४ मा लेखिएको कुनै अवस्था परी कुनै सवारी आयात गर्ने व्यक्ति वा निजको अनुपस्थितिमा निजको नजिकको हकवालाले सो सवारी आयात गर्ने व्यक्तिको नाममा अस्थायी रूपमा दर्ता गर्न सो सवारीको भन्सार महसूल तिरेको प्रमाण तथा सम्बन्धित अन्य कागजातसहित तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत संलग्न राखी अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिँदा निवेदकले नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि, नजिकको हकवाला प्रमाणित गर्ने कागजात र अस्थायी दर्ता गरिने व्यक्तिको हालसालै खिचिएको तीन प्रति फोटो समेत संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

२६. अस्थायी दर्ताको प्रमाणपत्र: (१) दफा २५ बमोजिम कुनै सवारी अस्थायी दर्ता गराउनको लागि कसैको निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सो सवारी दफा २४ बमोजिम अस्थायी दर्ता गर्न सकिने अवस्था भए नभएको भन्ने कुराको छानविन गरी त्यस्तो सवारी अस्थायी रूपमा दर्ता गरी अनुसूची -४ बमोजिमको ढाँचामा अस्थायी दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

(२) अस्थायी दर्ताको प्रमाणपत्रमा सो सवारीमा राख्नु पर्ने नम्बर प्लेटमा अस्थायी समेत लेख्नु पर्ने कुरा जनाउनु पर्नेछ ।

(३) अस्थायी दर्ताको प्रमाणपत्र बढीमा छ महिनासम्म बहाल रहने गरी दिन सकिनेछ ।

तर स्वदेशी उद्योग, विश्वविद्यालय वा अनुसन्धानकर्ताले उत्पादन गरेको सवारीको हकमा १ वर्ष बहाल रहने गरी दिन सकिने छ ।

२७. सवारी ल्याउनु पर्ने : दफा १८, २० वा २५ बमोजिम कुनै सवारी दर्ता गर्न दफा ४१ बमोजिम सवारी नामसारी गर्न र दफा ४३ बमोजिम सवारीको कुनै कुरा हेरफेर गर्नको लागि निवेदन दिँदा त्यस्तो निवेदन दिने व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीले त्यसरी दर्ता, नामसारी वा कुनै कुरा हेरफेर गराउन चाहेको सवारी समेत साथै ल्याउनु पर्नेछ ।

२८. मापदण्ड तोक्न सक्ने: (१) मन्त्रालयले देहायका आधारमा सवारी सञ्चालन गर्न सकिने वा नसकिने अवस्थाको मापदण्ड निर्धारण गर्नेछ:-

- (क) सवारीको यान्त्रिक अवस्था,
- (ख) सवारीको लम्बाई, चौडाई, उचाई, बनौट वा स्वरूप,
- (ग) सवारीबाट हुन सक्ने प्रदूषण,
- (घ) सवारी चलाउन सकिने अवधि ।

(२) सवारीको सक्षमताको प्रमाणपत्र दिंदा वा जाँचपास गर्दा अधिकार प्राप्त अधिकारीले उपदफा

(१) बमोजिमको मापदण्ड बमोजिम छानविन गर्नु पर्नेछ ।

२९. सवारी दर्ता गर्न इन्कार गर्न सकिने: (१) कुनै सवारी दर्ता गर्नका लागि निवेदन परी सो सवारी दर्ता गर्ने सम्बन्धमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सो सवारीलाई दफा २८ मा तोकिएको मापदण्ड बमोजिम छानविन गर्दा त्यस्तो सवारी चलाउन नसकिने भएमा दर्ता गर्न इन्कार गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कुनै सवारी दर्ता गर्न इन्कार गरिएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सोको कारण खुलाई निवेदकलाई सूचना दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि वातावरण प्रदूषण, सवारीको चाप, सडकको स्थिति, सवारी आवागमनमा पर्ने कठिनाई वा यस्तै अन्य कारणले गर्दा सार्वजनिक हितको लागि कुनै किसिमको सवारी साधनको दफा १९ बमोजिम गरिने दर्ता रोक्का गर्न मनासिब देखेमा मन्त्रालयले कुनै वा सबै यातायात व्यवस्था कार्यालयलाई त्यस्तो सवारीको दर्ता रोक्का गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।

३०. दर्ताको मान्यता: यस ऐन बमोजिम कुनै एक प्रदेशमा दर्ता भएको सवारी अर्को प्रदेशमा पनि चलाउन सकिने गरी दर्ताको मान्यता दिनु पर्नेछ ।

३१. सरुवा दर्ता: अन्यत्र प्रदेशमा दर्ता भएका सवारी साधन सरुवा भई गण्डकी प्रदेशमा दर्ता गर्न चाहेमा तोकिए बमोजिमको शुल्क लिई दर्ता गर्न सकिनेछ ।

३२. सवारीको अभिलेख राख्नु पर्ने : (१) अधिकार प्राप्त अधिकारीले यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको प्रत्येक सवारीको धनीको नाम, ठेगाना, सवारी दर्ता भएको मिति, दर्ता नम्बर, सवारी निर्माताको नाम, मोडेल, वर्ष, इन्जिन नम्बर, चेसिस नम्बर, सवारीको किसिम र वजन लगायतका कुरा स्पष्ट रूपमा खुल्ने गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ र त्यस्तो अभिलेखमा सम्बन्धित सवारी धनीको फोटो समेत टाँस्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अभिलेख विद्युतीय माध्यममा समेत राख्न सकिनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम लगत प्रदेशको कम्प्युटर प्रणाली केन्द्रिय डाटाबेसमा सुरक्षित राखिनेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम अद्यावधिक गरिएको लगत सम्बन्धित कार्यालयले प्रदेश तथ्याङ्क डाटाबेसमा पठाउनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (१) बमोजिम मन्त्रालय मातहतका कार्यालयले दुर्घटना न्यूनीकरणका लागि आवश्यक कार्य योजना बनाई भिन्नै डाटा बेस तयार गर्नु पर्नेछ ।

३३. अनुमति नलिई विदेशी सवारी चलाउन नहुने : विदेशमा दर्ता भएको सवारी प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति नलिई नेपालभित्र चलाउन हुँदैन ।

३४. विदेशी सवारी चलाउन अनुमति दिने: (१) यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले बाहेक विदेशमा दर्ता भएको सवारी नेपालभित्र चलाउन भन्सार तिरेको प्रमाण सहित अनुमति मागेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले तोकिएको दस्तुर लिई एक सवारीलाई एक आर्थिक वर्षमा तीस दिनमा नबढ्ने गरी सवारी चलाउने अनुमति दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकार र विदेशी सरकारबीच एक अर्को देशमा यातायात सञ्चालन गर्ने गरी सम्झौता भएकोमा पारस्परिकताको आधारमा विदेशी सवारी नेपालभित्र चलाउन बाधा पर्ने छैन ।

३५. दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण : (१) दफा २१ को उपदफा (१) बमोजिम दर्ताको प्रमाणपत्रमा लेखिएको म्याद नाघेको तीन महीनाभित्र दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण गराई सक्नु पर्नेछ ।

(२) सवारी धनी वा निजले खटाएको व्यक्तिले उपदफा (१) बमोजिम दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण गराउनको लागि तोकिएको दस्तुर संलग्न राखी दर्ताको प्रमाणपत्र अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

तर सरकारी कार्यालय वा निकायको नाममा दर्ता भएका र कुटनीतिक सुविधा प्राप्त सवारीको दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण गर्न कुनै दस्तुर लाग्ने छैन ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम नवीकरणको लागि दर्ताको प्रमाणपत्र पेश हुन आएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो दर्ताको प्रमाणपत्र अर्को एक वर्षको लागि नवीकरण गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको म्याद नाघी दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण गराउन आउने सवारी धनीबाट नवीकरण दस्तुरको अतिरिक्त सो म्याद नाघेको एक आर्थिक वर्षसम्म एकसय प्रतिशत, दुई आर्थिक वर्षसम्म दुईसय प्रतिशत, तीन आर्थिक वर्षसम्म तीनसय प्रतिशत, चार आर्थिक वर्षसम्म चारसय प्रतिशत र पाँच आर्थिक वर्षसम्म पाँचसय प्रतिशत दस्तुर समेत लिई त्यस्तो दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण गर्नु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (३) र (४) बमोजिम नवीकरण गर्दा दर्ता प्रमाणपत्रमा सवारी साधनको कर बुझाएको विवरण अनिवार्य रूपमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

३६. अधिकार प्राप्त अधिकारीले सूचना गर्न सक्ने : दफा ३५ को उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण गर्न नल्याएमा कूटनीतिक सुविधा प्राप्त सवारीको सम्बन्धमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले

परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत सम्बन्धित कूटनीतिक नियोग, कार्यालय वा व्यक्तिलाई त्यस्तो सवारीको दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण गर्न सूचना गर्न सक्नेछ ।

३७. नवीकरण सम्बन्धी विशेष व्यवस्था: दफा ३५ को उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सरकारी सवारी, संस्थानको सवारी, कूटनीतिक सुविधा प्राप्त सवारी र निजी सवारीको धनीले आफ्नो सवारीको दर्ताको प्रमाणपत्र पाँच वर्षसम्मको एकै पटक नवीकरण गराउन चाहेमा पाँच वर्षसम्मको लागि लाग्ने नवीकरण दस्तुर संलग्न राखी दर्ताको प्रमाणपत्र पेश गरेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो दर्ताको प्रमाणपत्र पाँच वर्षसम्मको लागि एकै पटक नवीकरण गर्न सक्नेछ ।

३८. दर्ताको प्रमाणपत्र स्वतः रद्द हुने : (१) दफा ३५ को उपदफा (४) बमोजिम निर्धारित अवधिसम्म पनि नवीकरण नगराएमा स्वतः रद्द हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रद्द भएको सवारीको अभिलेख दर्ता किताबबाट हटाइनेछ ।

३९. पुनः दर्ता हुन सक्ने : दफा ३५ बमोजिम लिन बाँकी नवीकरण दस्तुर तथा थप दस्तुरको अतिरिक्त जति वर्षपछि दर्ताको लागि ल्याएको हो त्यति वर्षको लागि दफा ३५ को उपदफा (४) बमोजिमको थप दस्तुरको दोब्बर जरिवाना समेत लिई त्यस्तो सवारी दफा २१ बमोजिम दर्ता गरी सवारी धनीलाई नयाँ प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

४०. सवारी धनीको ठेगाना बदलिएमा सूचना गर्नुपर्ने : (१) यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको कुनै सवारीको धनीको स्थायी ठेगाना बदलिएमा एक महीनाभित्र दर्ताको प्रमाणपत्र समेत संलग्न राखी सो कुराको सूचना अधिकार प्राप्त अधिकारीलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सूचना प्राप्त भएपछि अधिकार प्राप्त अधिकारीले दर्ताको प्रमाणपत्रमा नयाँ ठेगाना जनाई अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।

४१. सवारीको नामसारी : (१) यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको सवारीको धनीले आफ्नो सवारी अरू कसैलाई दान बकस दिई वा बिक्री गरी वा अन्य कुनै किसिमले स्वामित्व हस्तान्तरण गरेमा पैतीस दिनभित्र सो सवारीको नामसारीको लागि दर्ताको प्रमाणपत्र र सवारी साधन कर तिरेको प्रमाण समेत संलग्न राखी तोकिएको ढाँचामा अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) सवारी धनीको मृत्यु भई जसको नाममा स्वामित्व हस्तान्तरण हुनुपर्ने हो सो हकवालाले सवारी धनीको मृत्यु भएको मितिले नव्वे दिनभित्र सवारी धनीको मृत्यु दर्ता प्रमाणपत्र, सवारी दर्ताको प्रमाणपत्र र सवारी साधन कर तिरेको प्रमाण, स्थानीय तहको सिफारिस तथा आफू सबैभन्दा नजिकको हकवाला हो भन्ने कुराको प्रमाण समेत संलग्न राखी सो सवारी आफ्नो नाममा नामसारी गराउन तोकिएको ढाँचामा अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम नामसारीको लागि निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानविन गरी तोकिएको दस्तुर लिई दर्ताको प्रमाणपत्रमा नामसारीको ब्यहोरा जनाई नामसारी गर्नु पर्नेछ ।

तर उपदफा (२) बमोजिम नामसारीको लागि एक भन्दा बढी बराबरीका हकवालाको निवेदन परेमा ती सबै हकवालाको नाममा त्यस्तो सवारी संयुक्त रूपमा दर्ता गरी नामसारी गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम कुनै सवारीको नामसारी भएमा सो बमोजिम स्वामित्व हस्तान्तरण भई नामसारी भएको ब्यहोराको अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।

(५) कुनै सवारी धनीले सवारीको नामसारीको लागि यस दफा बमोजिम अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष उपस्थित हुन नसक्ने मनासिव कारण देखाई अड्डाबाट डोर खटाई सवारी नामसारीको ब्यवस्था गरिदिन निवेदन दिएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले तोकिए बमोजिमको थप दस्तुर लिई डोर खटाई छानविन गरी उपदफा (३) बमोजिम नामसारी गरिदिन सक्नेछ ।

(६) यस दफा बमोजिम कुनै सवारीको नामसारी गर्ने सन्दर्भमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले छानविन गर्दा सो सवारीमा हक बेहक सम्बन्धी कुनै मुद्दा परेको देखिएमा त्यस्तो मुद्दाको अन्तिम किनारा नभएसम्म त्यस्तो सवारी कसैको नाममा नामसारी गर्नु हुँदैन ।

४२. दर्ता परिवर्तन गर्न नहुने : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि मालबाहक सवारीको रूपमा दर्ता भई दर्ताको प्रमाणपत्र प्राप्त सवारीलाई यात्रीबाहक सवारीमा दर्ता परिवर्तन गर्ने गरी दर्ताको प्रमाणपत्र दिइने छैन ।

४३. स्वीकृति नलिई हेरफेर गर्न नहुने : (१) सवारी धनीले अधिकार प्राप्त अधिकारीको स्वीकृति नलिई सवारीको रङ्ग, सीट संख्या, स्वरूप, इन्जिन वा चेसिसमा परिवर्तन हुने गरी हेरफेर गर्न हुँदैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हेरफेर गर्नु पर्दा स्वीकृति मागेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानविन गर्दा हेरफेर गर्न उपयुक्त हुने देखेमा हेरफेर गर्ने स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम हेरफेरको लागि स्वीकृति दिँदा सवारी दर्ता गर्दा लाग्ने दस्तुरको पचास प्रतिशत दस्तुर लाग्नेछ ।

(४) प्रदूषण कम गर्ने उद्देश्य राखी सञ्चालन माध्यममा परिवर्तन गरी प्रदेश सरकारले तोके बमोजिमको वातावरणमैत्री सवारी साधनमा रुपान्तरण को लागि माग गरेमा त्यस्ता सवारी धनी, उद्योग, कम्पनी, सहकारीलाई वातावरणमैत्री सवारी साधनमा रुपान्तरणको स्वीकृति दिनु पर्नेछ ।

४४. दर्ताको प्रमाणपत्र स्थगित गर्न सक्ने : (१) अधिकार प्राप्त अधिकारीले देहायको अवस्थामा कुनै सवारीको दर्ताको प्रमाणपत्र देहाय बमोजिमको अवधिसम्मको लागि स्थगित गर्ने गरी आदेश दिन सक्नेछ:-

- (क) सवारीको अवस्था खराब भई सो चलाउँदा सर्वसाधारणको जीउ वा सम्पत्तिमा हानी नोक्सानी हुने देखिएमा सो सवारी पूर्ण रूपमा मर्मत नगरेसम्मको अवधिको लागि,
- (ख) सवारी धनीले यस ऐन बमोजिम पूरा गर्नु पर्ने कुनै शर्त पूरा नगरी वा यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको परिधिभित्र रही अधिकार प्राप्त अधिकारीले दिएको आदेशको उल्लङ्घन गरी सवारी चलाएमा बढीमा छ महीनासम्मको लागि,
- (ग) सवारी धनीले कारण खुलाई प्रहरी प्रतिवेदन समेत संलग्न गरी सवारी दर्ता स्थगनको लागि अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिएमा र त्यस्तो कारण मनासिव देखिएमा एक पटकमा एक वर्षको अवधिसम्मको लागि ।

तर यस्तो अवधिको हकमा छुटको सुविधा दिइने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दर्ताको प्रमाणपत्र स्थगित गर्ने गरी सवारी धनीलाई आदेश दिँदा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सोको कारण समेत खुलाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम दर्ताको प्रमाणपत्र स्थगित गरेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यसको जानकारी सम्बन्धित प्रहरी कार्यालयलाई दिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम दर्ताको प्रमाणपत्र स्थगित गरेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आदेश दिएको मितिले सात दिनभित्र सवारी धनीले दर्ताको प्रमाणपत्र अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष बुझाउनु पर्नेछ ।

(५) अधिकार प्राप्त अधिकारीले दर्ताको प्रमाणपत्रको स्थगन अवधि समाप्त भएपछि उपदफा (४) बमोजिम सवारी धनीले बुझाएको दर्ताको प्रमाणपत्र निजलाई नै फिर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम दर्ताको प्रमाणपत्र सवारी धनीलाई फिर्ता दिँदा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सो दर्ताको प्रमाणपत्रमा स्थगित भएको अवधि र कारण समेत जनाई सो कुराको अभिलेख राख्नुपर्नेछ ।

४५. दर्ताको प्रमाणपत्र खारेज गर्ने : (१) अधिकार प्राप्त अधिकारीले देहायको कुनै अवस्थामा यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको सवारीको दर्ता खारेजी वा अभिलेख कट्टा गर्न सक्नेछ :-

- (क) कुनै सवारी कुनै किसिमले नासिएमा, चलन नसक्ने गरी बिग्रिएमा वा सधैँको लागि नेपाल बाहिर लगिएमा सवारी धनीले तीस दिनभित्र दर्ताको प्रमाणपत्र संलग्न राखी त्यस्तो सवारीको अभिलेख कट्टा गर्न अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष तोकिएको ढाँचामा निवेदन दिएमा,

तर पुरातात्विक तथा ऐतिहासिक दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण सवारी वा त्यस्तो सवारीको कुनै पार्टपूर्जा नेपाल बाहिर लैजान परेमा सवारी धनीले अधिकार प्राप्त अधिकारीको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्छ ।

(ख) उजुरी वा कुनै जानकारीको आधारमा छानविन गर्दा कुनै सवारी अनियमित तवरले वा गलत वा झुट्टा कागजात वा विवरणको आधारमा दर्ता गरिएको पाइएमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन परेमा वा उजुरी वा जानकारी प्राप्त भएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानविन गरी ब्यहोरा साँचो देखेमा त्यस्तो दर्ताको प्रमाणपत्र खारेज गरी सो को ब्यहोरा अभिलेखमा जनाई त्यस्तो सवारीको अभिलेख कट्टा गर्नु पर्नेछ ।

४६. नवीकरण दस्तुर मिनाहा दिने : यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको कुनै सवारी कुनै कारणबाट जफत भई वा दुर्घटनामा परी वा अन्य कुनै कारणबाट बिग्री एक वर्षभन्दा बढी अवधिसम्मका लागि चलन वा चलाउन नसकिने भएमा सवारी धनीले सो ब्यहोरा खुलाई दर्ताको प्रमाणपत्रको साथ सो कुराको प्रमाण पेश गरेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सवारीको दर्ताको प्रमाणपत्र खिची सो सवारी चलाउन नसकिने अवधिसम्मको लागि सो सवारीको धनीले तिर्नु पर्ने नवीकरण दस्तुर मिनाहा दिनु पर्नेछ ।

४७. दर्ताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि दिने : (१) दर्ताको प्रमाणपत्र हराएमा, च्यातिएमा, झुत्रो भई नबुझिने भएमा वा अन्य कुनै कारणबाट नासिएमा सो भए गरेको मितिले पन्ध्र दिनभित्र सवारी धनीले सिफारिस सहित अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर संलग्न राखी निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परेको निवेदन उपर आवश्यक छानविन गर्दा ब्यहोरा ठीक देखेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सवारी धनीलाई त्यस्तो दर्ताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि दिनु पर्नेछ ।

४८. विवरण पेश गर्नु पर्ने : (१) विदेशबाट सवारी आयात गर्ने फर्म, कम्पनी वा एजेण्टले आफूले आयात गरेको प्रत्येक सवारीको मोडेल, इन्जिन नम्बर, चेसिस नम्बर तथा त्यस्तो सवारीको किसिम , निर्माताको नाम र आयात मूल्य समेत उल्लेख गरी त्यस्तो सवारीमध्ये कुन सवारी कसलाई कहिले बिक्री गरेको र आफूले आयात गरी बाँकी रहेको सवारीमध्ये कति सवारी मौज्दात रहेको छ भन्ने समेत खुलाई चौमासिक रूपमा अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष विवरण पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) अधिकार प्राप्त अधिकारीले विदेशबाट सवारी आयात गरी बिक्री वितरण गर्ने फर्म, कम्पनी वा एजेण्टबाट उपदफा (१) मा लेखिएको विवरणको अतिरिक्त सवारी आयात तथा बिक्री वितरण सम्बन्धी अन्य कुनै आवश्यक विवरण तथा कागजात माग्न सक्नेछ । त्यसरी मागिएको विवरण तथा कागजात तुरून्त उपलब्ध गराउने कर्तव्य त्यस्तो फर्म, कम्पनी वा एजेण्टको हुनेछ ।

परिच्छेद- ४

चालक अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था

४९. सवारी चलाउन नहुने : कुनै पनि व्यक्तिले चालक अनुमतिपत्र प्राप्त नगरी कुनै पनि सवारी चलाउन हुँदैन ।

५०. सवारी चलाउन दिन नहुने : कसैले आफ्नो स्वामित्व वा जिम्मामा रहेको कुनै सवारी साधन सवारी चालक अनुमतिपत्र प्राप्त नगरेको व्यक्तिलाई चलाउन दिन हुँदैन ।

५१. चालकको योग्यता : (१) देहायका व्यक्ति देहाय बमोजिम चालक अनुमतिपत्र प्राप्त गर्न योग्य मानिने छन्:-

- (क) ठूला सवारीको हकमा एक्काइस वर्ष उमेर पूरा गरेको व्यक्ति,
- (ख) मझौला सवारीको हकमा अठार वर्ष उमेर पूरा गरेको व्यक्ति,
- (ग) मोटरसाईकल, स्कुटर लगायत सानो दुई पाङ्गे सवारीको हकमा सोह्र वर्ष उमेर पुगेको व्यक्तिले चालक अनुमतिपत्र प्राप्त गर्न सक्नेछ ।

(२) देहायका व्यक्ति चालक अनुमतिपत्र प्राप्त गर्न योग्य मानिने छैनन्:-

- (क) छारे रोग भएको वा मानसिक असन्तुलन भएको कारणले सवारी साधन चलाउन असमर्थ भएको,
- (ख) आँखाको देखे शक्ति कमजोर भई चश्मा प्रयोग गर्दा पनि सामान्य तवरले देखे शक्ति ठीक नभएको,
- (ग) साधारण ध्वनि सङ्केत, आवाज सुन्न नसक्ने,
- (घ) रातो, हरियो, पहेलो इत्यादि रङहरू तुरून्त छुट्याउन नसक्ने दृष्टिदोष भएको,
- (ङ) रतन्धो भएको व्यक्ति,
तर फरक क्षमता भएका व्यक्तिका निमित्त खास किसिमले बनेको सवारीको निमित्त यो खण्डको बन्देज लागू हुने छैन ।
- (च) आधारभुत तह उत्तिर्ण नभएको व्यक्ति,
- (छ) दफा ६५ बमोजिम चालक अनुमतिपत्र रद्द भएकोमा त्यस्तो रद्द भएको मितिले पाँच वर्ष अवधि पूरा नभएको व्यक्ति ।

५२. चालक अनुमतिपत्रको लागि निवेदन : (१) दफा ५१ बमोजिमको योग्यता भएको व्यक्तिले तोकिए बमोजिमको परीक्षण चालक अनुमतिपत्रका लागि तोकिएको ढाँचामा अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदनसाथ निवेदकले चालक अनुमतिपत्रको लागि तोकिएको दस्तुर, नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि, हालसालै खिचिएको आफ्नो तीन प्रति पासपोर्ट साइजको फोटो वा बायोमेट्रिक प्रणालीबाट लिइएको फोटो, प्रचलित कानूनद्वारा मान्यता प्राप्त चिकित्सकले निजको स्वास्थ्य परीक्षण गरी दिएको निरोगिताको प्रमाण समेत संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

(३) कुनै सवारी साधन चलाउन अनुमतिपत्र प्राप्त गरिसकेका चालकलाई अर्को सवारी साधनको लागि थप अनुमतिपत्र दिँदा लिखित परीक्षा लिइने छैन ।

५३. निवेदकको परीक्षण: (१) दफा ५२ बमोजिम निवेदन परेपछि निवेदक सवारी चलाउन समर्थ भए नभएको र निजलाई त्यस्तो सवारी वा सवारी सम्बन्धी ऐन, नियम तथा ट्राफिक सङ्केत सम्बन्धी सामान्य ज्ञान भए नभएको कुराको यकिन गर्न परीक्षा लिनु पर्नेछ र त्यसरी लिइने परीक्षाको विषय र परीक्षा प्रणाली मन्त्रालयले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लिइएको परीक्षामा असफल हुने निवेदकले सो परीक्षा सम्पन्न भएको मितिले नब्बे दिनपछि मात्र दफा ५२ बमोजिम पुनः निवेदन दिन सक्नेछ ।

५४. चालक अनुमतिपत्र दिने : (१) दफा ५३ बमोजिम परीक्षा लिई सफल भएका निवेदकलाई सो समितिको सिफारिशमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले अनुसूची - ५ बमोजिमको ढाँचामा तीन महिनाभित्र चालक अनुमतिपत्र दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुमतिपत्र दिँदा सो अनुमतिपत्रमा कुन सवारीको लागि अनुमतिपत्र दिएको हो सो कुरा स्पष्ट रूपमा जनाउनु पर्नेछ ।

(३) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सार्वजनिक सवारी चलाउने चालकलाई दिइने चालक अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

५५. परीक्षणकालमा रहने : (१) दफा ५४ बमोजिम दिइने चालक अनुमतिपत्र एक वर्षको परीक्षणकाल रहने गरी दिइनेछ ।

(२) परीक्षण चालक अनुमतिपत्र लिएका चालकले परीक्षणकालको अवधिमा यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमावली बमोजिम पालना गर्नु पर्ने शर्तको उल्लंघन नगरी आठभन्दा बढी डिमेरिट अंक प्राप्त नगरेमा त्यस्तो चालकलाई अधिकार प्राप्त अधिकारीले निजको सम्बन्धित वर्गको चालक अनुमतिपत्र स्वतः स्थायीमा परिणत गर्नेछ ।

(३) परीक्षण चालक अनुमतिपत्र लिएका चालकले परीक्षणकालको अवधिमा आठभन्दा बढी डिमेरिट अंक प्राप्त गर्ने गरी यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम पालना गर्नुपर्ने शर्तको उल्लंघन गरेमा निजको चालक अनुमतिपत्र छ महिनाको लागि निलम्बनमा रहनेछ ।

५६. विदेशी राष्ट्रबाट प्राप्त चालक अनुमतिपत्रको मान्यता : कसैले विदेशी राष्ट्रबाट चालक अनुमतिपत्र प्राप्त गरेको रहेछ भने सो अनुमतिपत्रमा लेखिएको सवारी चलाउन त्यस्तो व्यक्तिले दफा ५२ बमोजिम निवेदन

दिएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो व्यक्तिबाट चालक अनुमतिपत्रको लागि लाग्ने दस्तुर लिई चालक अनुमतिपत्र दिन सक्नेछ ।

तर त्यस्तो चालक अनुमतिपत्रको लागि प्रयोगात्मक परीक्षा लिनु पर्नेछ । आफ्नो राष्ट्रबाट सवारी चालक प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका विदेशी कुटनैतिक नियोगमा काम गर्ने कर्मचारीको हकमा परराष्ट्र मन्त्रालयबाट सिफारिश भई आएमा कुनै परीक्षा नलिई सवारी चालक अनुमति पत्र दिइनेछ ।

५७. अन्तर्राष्ट्रिय चालक अनुमतिपत्र स्वतः मान्य हुने: अन्तर्राष्ट्रिय चालक अनुमतिपत्र प्राप्त गरेको व्यक्तिले सो अनुमतिपत्रमा लेखिएको सवारी नेपालभर चलाउन सक्नेछ ।

५८. चालक अनुमतिपत्रको वैधता : (१) दफा ५४ बमोजिम चालक अनुमतिपत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले सो अनुमतिपत्रमा उल्लेखित सवारी मात्र चलाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अधीनमा रही चालकले त्यस्तो सवारी चलाउन सक्नेछ ।

(३) चालक अनुमतिपत्र दिइएको मितिले पाँच वर्षसम्म बहाल रहनेछ ।

५९. चालक अनुमति पत्रमा समावेश गर्ने : (१) कुनै चालकले आफूले पाएको चालक अनुमतिपत्रमा उल्लेखित सवारीका अतिरिक्त अन्य कुनै सवारी समावेश गराउन चाहेमा समावेश गराउन चाहेको सवारीको किसिम खुलाई तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर संलग्न गरी अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा परीक्षा समितिले चालक अनुमतिपत्रमा समावेश गराउन चाहेको सवारी चालकले चलाउन सक्छ सक्ने भन्ने कुराको यकिन गर्न दफा ५३ बमोजिम निजको परीक्षा लिनु पर्नेछ ।

तर एक पटक लिखित परीक्षा उत्तीर्ण भएकाको हकमा पुनः लिखित परीक्षा लिइरहनु पर्ने छैन ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम परीक्षा लिँदा सफल भएको चालकको अनुमतिपत्रमा निजले समावेश गराउन चाहेको सवारी समावेश गरी अधिकार प्राप्त अधिकारीले नयाँ चालक अनुमतिपत्र दिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम चालक अनुमतिपत्र दिँदा दफा ५५ बमोजिम परीक्षणकालमा रहने गरी दिइनेछ ।

६०. चालक अनुमतिपत्रको नवीकरण: (१) दफा ५८ को उपदफा (३) बमोजिम चालक अनुमतिपत्रमा लेखिएको म्याद नाघेको तीन महिनाभित्र भित्र त्यस्तो चालक अनुमतिपत्र नवीकरण गराई सक्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम म्याद नाघी चालक अनुमतिपत्र नवीकरण गराउन आउने चालकबाट नवीकरण दस्तुको अतिरिक्त सो म्याद नाघेको एक वर्षसम्म एक सय प्रतिशत, दुई वर्ष सम्मको दुई सय प्रतिशत, तीन वर्ष सम्मको तीन सय प्रतिशत, चार वर्ष सम्मको चार सय प्रतिशत र पाँच वर्ष सम्मको पाँच सय प्रतिशत थप दस्तुर लिई त्यस्तो चालक अनुमतिपत्र नवीकरण गर्न सकिनेछ ।

(३) चालकले उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको म्यादभित्र चालक अनुमतिपत्र नवीकरण गराउनको लागि तोकिएको दस्तुर बुझाएको प्रमाण संलग्न राखी अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम नवीकरणको लागि चालक अनुमतिपत्र पेश हुन आएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो चालक अनुमतिपत्र अर्को पाँच वर्ष सम्मको लागि नवीकरण गर्नु पर्नेछ ।

६१. चालक अनुमतिपत्र स्वतः रद्द हुने : (१) दफा ६० बमोजिमको अवधिमा नवीकरण नगरिएको चालक अनुमतिपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रद्द भएको चालक अनुमतिपत्रको अभिलेख हटाइनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अभिलेख हटाइएको चालक अनुमतिपत्र नवीकरण गरिने छैन ।

६२. नवीकरण गराउँदा निरोगिताको प्रमाणपत्र पेश गर्नु पर्ने : सार्वजनिक सवारी चलाउने चालकले चालक अनुमतिपत्र नवीकरण गराउँदा स्वीकृत चिकित्सकले दिएको निरोगिताको प्रमाणपत्र समेत अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

६३. चालकको ठेगाना बदलिएमा सूचना गर्नु पर्ने: (१) चालकको स्थायी ठेगाना बदलिएमा एक महिनाभित्र सो कुराको सूचना अधिकार प्राप्त अधिकारीलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सूचना प्राप्त भएपछि अधिकार प्राप्त अधिकारीले चालकको नयाँ ठेगाना समेत अभिलेख जनाउन लगाउनु पर्नेछ ।

६४. चालक अनुमतिपत्र निलम्बन तथा रद्द गर्ने: (१) अधिकार प्राप्त अधिकारीले देहायको अवस्थामा देहायको अवधिसम्म चालकको चालक अनुमतिपत्र निलम्बन गर्न सक्नेछ :-

(क) पाँच वर्ष भित्र कुल १० वा सो भन्दा बढी डिमेरिट अंक प्राप्त गर्ने गरी यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम पालन गर्नु पर्ने शर्तहरू उल्लंघन गरेको प्रमाणित भएमा छ महिनासम्म,

(ख) पाँच वर्ष भित्र १५ डिमेरिट अंकभन्दा बढी प्राप्त गरेमा सात महिनासम्म,

(ग) पाँच वर्ष भित्र २० डिमेरिट अंकभन्दा बढी प्राप्त गरेमा आठ महिनासम्म,

(घ) मादक पदार्थ सेवन गरी सवारी चलाएको प्रमाणित भएमा पहिलो पटकका लागि तीन महिना र दोस्रो पटकका लागि छ महिनासम्म,

(ङ) निर्धारित गतिभन्दा बढी गतिमा सवारी चलाएको प्रमाणित भएमा पहिलो पटक भए ५० अंक जरिवाना र दोस्रो पटक भए तीन महिनासम्म चालक अनुमतिपत्र निलम्बन ।

(२) अधिकार प्राप्त अधिकारीले देहायको अवस्थामा चालक अनुमतिपत्र रद्द गर्न सक्नेछ:

(क) उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम निलम्बन गरेपछि पनि तेस्रो पटक मादक पदार्थ सेवन गरी सवारी चलाएको प्रमाणित भएमा,

(ख) उपदफा (१) को खण्ड (ङ) बमोजिम निलम्बन गरेपछि पनि तेस्रो पटक निर्धारित भन्दा बढी गतिमा सवारी चलाएको प्रमाणित भएमा ।

६५. चालक अनुमतिपत्र खारेज गर्न सकिने : (१) कुनै चालकमा दफा ५१ मा लेखिएको कुनै अयोग्यता भएको प्रमाणित भएमा वा झुट्टा विवरण पेश गरी चालक अनुमतिपत्र प्राप्त गरेकोमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो चालकको चालक अनुमतिपत्र खारेज गरी सो अनुमतिपत्र फिर्ता बुझाउँन चालकलाई आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) सवारी चालकको लापरवाहीका कारण भएको सवारी दुर्घटनाबाट मानिसको अंगभंग भएको वा मृत्यु भएको प्रमाणित भएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो चालकको चालक अनुमति पत्र खारेज गरी सो अनुमतिपत्र फिर्ता बुझाउन चालकलाई आदेश दिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र उपदफा (२) बमोजिमको आदेश प्राप्त भएको मितिले सात दिनभित्र चालकले आफ्नो अनुमतिपत्र अधिकार प्राप्त अधिकारीसमक्ष फिर्ता बुझाउनु पर्नेछ ।

६६. चालक अनुमतिपत्रको प्रतिलिपि दिने : (१) चालक अनुमतिपत्र हराएमा, नासिएमा वा कुनै कारणले काम नलाग्ने भएमा पैंतीस दिनभित्र चालकले सम्बन्धित अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष चालक अनुमतिपत्रको प्रतिलिपिको लागि तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत राखी निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परेको निवेदन उपर आवश्यक छानबिन गरी ब्यहोरा ठीक देखेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले चालकलाई चालक अनुमतिपत्रको प्रतिलिपि दिनेछ ।

६७. स्वचालित (अटोमेटिक) सवारी अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था: (१) प्रविधियुक्त स्वचालित सवारी चलाउनको लागि मात्र छुट्टै चालक अनुमतिपत्रको व्यवस्था गर्न सकिनेछ ।

तर यस उपदफा बमोजिमको सवारी अनुमतिपत्र अन्य सवारीको हकमा लागू हुने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

६८. प्रशिक्षार्थी चालक सम्बन्धी व्यवस्था : प्रशिक्षार्थी सवारी चालक सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद - ५

परिचालक अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था

६९. अनुमतिपत्र नलिई परिचालकको काम गर्न नहुने (१) कुनै पनि व्यक्तिले परिचालक अनुमतिपत्र प्राप्त नगरी कुनै पनि सार्वजनिक सवारीमा परिचालकको काम गर्नु हुँदैन ।

(२) परिचालक अनुमतिपत्र प्राप्त नगरेको कुनै पनि व्यक्तिलाई सार्वजनिक सवारीको धनी वा व्यवस्थापकले परिचालकको काममा लगाउन हुँदैन ।

७०. परिचालकको लागि योग्यता : देहायको व्यक्ति परिचालक अनुमतिपत्र प्राप्त गर्न योग्य हुनेछ :-

- (क) अठार वर्ष उमेर पुगेको,
- (ख) साधारण लेखपढ गर्न जान्ने,
- (ग) निरोगिताको प्रमाणपत्र भएको ।

७१. परिचालक अनुमतिपत्रको लागि निवेदन दिने : (१) दफा ७० बमोजिमको योग्यता भएको व्यक्तिले कुनै सार्वजनिक सवारीमा परिचालकको काम गर्नको लागि परिचालक अनुमतिपत्र लिन चाहेमा तोकिएको ढाँचामा अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन साथ निवेदकले परिचालक अनुमतिपत्रको लागि तोकिएको दस्तुर, हालसालै खिचिएको आफ्नो तीनप्रति पासपोर्ट साइजको फोटो, नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि र प्रचलित कानून बमोजिमको मान्यता प्राप्त चिकित्सकद्वारा दिइएको निरोगिताको प्रमाणपत्र समेत संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

७२. परिचालक अनुमतिपत्र दिने : (१) दफा ७१ बमोजिम परिचालक अनुमतिपत्रको लागि निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानविन गरी निवेदनसाथ संलग्न ब्यहोरा साँचो देखिएमा निवेदकलाई अनुसूची - ६ बमोजिमको ढाँचामा परिचालक अनुमतिपत्र दिनु पर्नेछ । यसरी परिचालक अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले आफू कार्यरत यातायात सेवामा संलग्न सार्वजनिक सवारीलाई सुव्यवस्थित ढङ्गबाट परिचालन गर्ने जिम्मेवारी वहन गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइएको परिचालक अनुमतिपत्र सो दिइएको मितिले पाँचवर्षसम्म बहाल रहनेछ ।

७३. परिचालक अनुमतिपत्रको नवीकरण : (१) दफा ७२ को उपदफा (२) बमोजिम परिचालक अनुमतिपत्रमा म्याद नाघेको तीन महीनाभित्र त्यस्तो परिचालक अनुमतिपत्र नवीकरण गराई सक्नु पर्नेछ ।

(२) परिचालकले उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र परिचालक अनुमतिपत्र नवीकरण गराउनको लागि तोकिएको दस्तुर संलग्न राखी परिचालक अनुमतिपत्र अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम नवीकरणको लागि परिचालक अनुमतिपत्र पेश हुन आएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो परिचालक अनुमतिपत्र अर्को पाँच वर्षसम्मको लागि नवीकरण गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको म्याद नाघी परिचालक अनुमतिपत्र नवीकरण गराउन आउने परिचालकबाट नवीकरण दस्तुरको अतिरिक्त सो म्याद नाघेको एक वर्षसम्म एकसय प्रतिशत, दुई वर्षसम्म

दुईसय प्रतिशत, तीन वर्षसम्म तीनसय प्रतिशत, चार वर्षसम्म चारसय प्रतिशत र पाँच वर्षसम्म पाँचसय प्रतिशत थप दस्तुर लिई त्यस्तो परिचालक अनुमतिपत्र नवीकरण गर्नु पर्नेछ ।

७४. परिचालक अनुमतिपत्र स्वतः रद्द हुने : (१) दफा ७३ को उपदफा (४) बमोजिम निर्धारित अवधिसम्म पनि नवीकरण नगरिएको परिचालक अनुमतिपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रद्द भएको परिचालक अनुमतिपत्रको अभिलेख हटाइनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अभिलेखबाट हटाइएको परिचालक अनुमतिपत्र नवीकरण गरिने छैन ।

७५. परिचालकको ठेगाना बदलिएमा सूचना गर्नु पर्ने : (१) परिचालकको स्थायी ठेगाना बदलिएमा एक महीनाभित्र सो कुराको सूचना अधिकार प्राप्त अधिकारीलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सूचना प्राप्त भएपछि अधिकार प्राप्त अधिकारीले परिचालकको नयाँ ठेगाना समेत अभिलेख जनाउन लगाउनु पर्नेछ ।

७६. परिचालक अनुमतिपत्र निलम्बन गर्न सकिने: यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम परिचालकले पालन गर्नु पर्ने शर्तहरू पाँच पटक भन्दा बढी उल्लङ्घन गरेको प्रमाणित भएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो परिचालकको परिचालक अनुमतिपत्र छ महीनासम्मको लागि निलम्बन गर्न सक्नेछ ।

७७. परिचालक अनुमतिपत्र खारेज गर्न सकिने : (१) दफा ७० मा लेखिएको कुनै योग्यता परिचालकमा नभएको प्रमाणित भएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो परिचालकको परिचालक अनुमतिपत्र खारेज गरी सो अनुमतिपत्र फिर्ता बुझाउन परिचालकलाई आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको आदेश प्राप्त भएको मितिले सात दिनभित्र परिचालकले आफ्नो परिचालक अनुमतिपत्र अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष फिर्ता बुझाउनु पर्नेछ ।

७८. परिचालक अनुमतिपत्रको प्रतिलिपि दिने : (१) परिचालक अनुमतिपत्र हराएमा वा अन्य कुनै कारणबाट नासिएमा पैंतीस दिनभित्र परिचालकले सम्बन्धित अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष परिचालक अनुमतिपत्रको प्रतिलिपिको लागि तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत राखी निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन उपर आवश्यक छानबिन गरी ब्यहोरा ठीक देखेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले परिचालकलाई परिचालक अनुमतिपत्रको प्रतिलिपि दिनेछ ।

परिच्छेद - ६

यातायात व्यवस्थापन

७९. सडक मार्ग निर्धारण गर्ने : मन्त्रालयले उपयुक्त देखेको ठाउँमा आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक सवारीलाई यातायात सेवा सञ्चालन गर्न मार्ग निर्धारण गरी सो को सूचना सर्वसाधारणको जानकारीको लागि सार्वजनिक रूपमा प्रकाशित गर्नु पर्नेछ ।

८०. नमूना मार्ग निर्धारण गर्ने : उत्पादन वा एसेम्बल हुने वातावरणमैत्री सवारी साधन खरिद गरी संचालन गर्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा सहकारीबाट कुनै मार्ग निर्धारण गर्न माग भएमा मन्त्रालयले त्यस्तो सवारी साधन संचालन हुने स्थानहरू तोकी नमूना मार्ग निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

८१. मार्ग निर्धारण समिति : (१) प्रदेश भर सहज, सरल र सुरक्षित तवरले लामो मार्ग र मध्यम मार्गको मार्ग निर्धारण गर्न देहाय बमोजिमको मार्ग निर्धारण समिति रहनेछ :-

(क) प्रदेश सचिव, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	- संयोजक
(ख) निर्देशक, यातायात पूर्वाधार निर्देशनालय	- सदस्य
(ग) प्रमुख, प्रादेशिक सडक तथा यातायात व्यवस्था महाशाखा	- सदस्य
(घ) प्रमुख, ग्रामिण सडक महाशाखा, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	- सदस्य
(ङ) आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयले तोकेको अधिकृतस्तरको कर्मचारी	- सदस्य
(च) प्रमुख, सम्बन्धित यातायात व्यवस्था कार्यालय	- सदस्य
(छ) प्रमुख, प्रदेश ट्राफिक प्रहरी	- सदस्य
(ज) शाखा अधिकृत, यातायात व्यवस्था शाखा	- सदस्य सचिव

तर छोटो मार्ग र स्थानीय मार्गका हकमा स्थानीय तहमा भए स्थानीय कानून बमोजिम मार्ग निर्धारण हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले मार्ग निर्धारण गर्दा सम्बन्धित सडकको स्तर, अवस्था, सो सडकमा चलन सक्ने सवारी साधनको किसिम, सो सडकमा आवागमन गर्ने यात्रीको चाप तथा मार्ग, सम्बन्धित सडक डिभिजन कार्यालय तथा स्थानीय निकायको सिफारिश र सो सडक हस्तान्तरण हुंदाका शर्तहरू समेतलाई ध्यानमा राख्नु पर्नेछ ।

(३) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रदेश कानून र स्थानीय कानून नबनेसम्म यस ऐन बमोजिम अस्थायी मार्ग निर्धारण बाहेक सबै किसिमको मार्ग निर्धारण गर्ने अधिकार उपदफा (१) बमोजिमको समितिलाई नै हुनेछ ।

८२. अनुदान दिने : दुर्गम तथा पिछडिएका वस्तीका जनतालाई सवारीको न्यूनतम सेवा उपलब्ध गराउन सार्वजनिक सवारी सञ्चालन गर्न प्रदेश सरकारले अनुदान दिन सक्नेछ । अनुदान सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

८३. मास-ट्रान्सपोर्टलाई प्राथमिकता दिने : मन्त्रालयले सडकको अवस्था एवं सवारी चापको आधारमा सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी मास-ट्रान्सपोर्टलाई प्राथमिकता दिई निर्धारित (डेडिकेटेड) लेन प्रयोग गर्ने गरी स्वीकृत दिन सक्नेछ ।

८४. मार्ग इजाजतपत्र नलिई यातायात सेवा सञ्चालन गर्न नहुने : दफा ७९ बमोजिम निर्धारित मार्गमा मार्ग इजाजतपत्र प्राप्त नगरी कुनै पनि सार्वजनिक सवारीले यातायात सेवा सञ्चालन गर्नु हुँदैन ।

८५. मार्ग इजाजतपत्रको लागि दरखास्त: यातायात सेवा सञ्चालन गर्नको निमित्त कुनै सार्वजनिक सवारीलाई कुनै मार्ग प्रयोग गर्नु परेमा व्यवस्थापक वा सवारी धनीले तोकिएको ढाँचामा अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष मार्ग इजाजतपत्रको लागि तोकिएको दस्तुर सहित निवेदन दिनु पर्नेछ ।

८६. मार्ग इजाजतपत्र दिनु पर्ने : (१) दफा ८५ बमोजिम मार्ग इजाजतपत्रको लागि निवेदन परेमा अधिकारप्राप्त अधिकारीले दफा ८७ को अधीनमा रही त्यस्तो सार्वजनिक सवारीलाई प्रदेशभर सञ्चालन गर्न सकिने गरी प्रदेशस्तरको वा इजाजतपत्रमा तोकिएको मार्ग मात्र प्रयोग गर्ने गरी अनुसूची ७ बमोजिमको ढाँचामा मार्ग इजाजतपत्र दिनु पर्छ ।

तर सिमाना जोडिएको प्रदेश सम्म सञ्चालन हुने सवारीको लागि अर्को प्रदेशको सम्बन्धित यातायात व्यवस्था कार्यालयको सहमति लिई मार्ग इजाजत पत्र दिन सकिनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि राजमार्गको हकमा मन्त्रालयले आवश्यक देखेमा खुल्ला प्रतिस्पर्धाबाट आवश्यक शर्तहरू तोकी मार्ग इजाजतपत्र दिने व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(३) अधिकार प्राप्त अधिकारीले सार्वजनिक रूपमा सूचना प्रकाशन गरी कुनै रुट वा एरियामा रुट परमिट जारी गरी सो रुट वा एरियामा चल्ने सवारीको किसिम एवं संख्या तोक्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम दिइएको मार्ग इजाजतपत्र छ महिनासम्म बहाल रहनेछ ।

८७. मार्ग इजाजतपत्र सम्बन्धी व्यवस्था : दफा ८६ बमोजिम कुनै सार्वजनिक सवारीलाई मार्ग इजाजतपत्र दिँदा त्यस्तो सार्वजनिक सवारीको धनी वा व्यवस्थापकले देहायका कुराहरू पूरा गरे नगरेको अधिकार प्राप्त अधिकारीले जाँच गरी पूरा गरेको भए मात्र त्यस्तो सार्वजनिक सवारीलाई मार्ग इजाजतपत्र दिनु पर्नेछ :-

(क) सवारी चालक, परिचालक, सुरक्षाकर्मी, सवारीमा काम गर्ने कामदार तथा कर्मचारी,

तेस्रो पक्षको बीमा र यात्रुबाहक सवारी भए यात्रु बीमामा

(ख) सवारीको जाँचपास र

(ग) दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण ।

८८. मार्गको इजाजतपत्र परिवर्तन गर्नु परेमा : (१) मार्ग इजाजतपत्रको अवधि समाप्त नहुँदै सो मार्ग इजाजतपत्रमा तोकिएको सार्वजनिक सवारीलाई अन्य कुनै मार्गमा प्रयोग गर्नु परेमा सवारी धनी वा

व्यवस्थापकले पुनः दफा ८५ बमोजिम मार्ग इजाजतपत्रको लागि निवेदन दिई मार्ग इजाजतपत्र लिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सार्वजनिक सवारीको लागि पहिले दिएको मार्ग इजाजतपत्र खारेज गरी नयाँ मार्ग इजाजतपत्र दिनु पर्नेछ ।

८९. बहु मार्ग इजाजतपत्र दिन सकिने : (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै सार्वजनिक सवारीले यातायात सेवा पुऱ्याई रहेको मार्गमा कुनै असर नपर्ने गरी सो मार्गसंग सम्बन्धित हुन आउने अन्य मार्गमा समेत उक्त सार्वजनिक सवारी प्रयोग गर्न पाउने गरी अधिकार प्राप्त अधिकारीले मार्ग इजाजतपत्र दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम एकभन्दा बढी मार्गमा यातायात सेवा सञ्चालन गर्न पाउने गरी बहु मार्ग इजाजतपत्र दिँदा त्यस्तो प्रत्येक मार्गको लागि लाग्ने मार्ग दस्तुर समेत सार्वजनिक सवारीको धनी वा व्यवस्थापकले बुझाउनु पर्नेछ ।

९०. पटके मार्ग इजाजतपत्र : (१) विशेष काम परी कुनै सार्वजनिक सवारीलाई मार्ग इजाजतपत्रमा लेखिएको मार्ग बाहेक अन्य कुनै मार्गमा चलाउनु परेमा त्यस्तो सार्वजनिक सवारीको धनी वा व्यवस्थापकले पटके मार्ग इजाजतपत्रको लागि तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत संलग्न राखी अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानविन गरी व्यहोरा ठीक देखेमा बढीमा सात दिनसम्मको लागि पटके मार्ग इजाजतपत्र दिन सक्नेछ ।

९१. मार्ग इजाजतपत्र दिन इन्कार गर्न सकिने : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि राष्ट्रिय राजमार्ग बाहेक अन्य कुनै मार्गमा यातायात सेवा सञ्चालन गर्न मार्ग इजाजतपत्र प्रदान गर्दा त्यस्तो मार्गमा यात्रीको चाप र सार्वजनिक सवारीको सङ्ख्या, प्रदूषण वा तोकिएका स्तर नभएका वा अन्य कुनै कारणबाट मार्ग इजाजतपत्र प्रदान गर्दा सार्वजनिक हितको प्रतिकूल हुन जान्छ भन्ने अधिकार प्राप्त अधिकारीलाई लागेमा निजले व्यवस्थापन समितिसँग परामर्श गरी मार्गको इजाजतपत्र दिन इन्कार गर्न सक्नेछ ।

तर त्यसरी इन्कार गरिएको कारण खुलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

९२. मार्ग इजाजतपत्र नवीकरण: (१) दफा ८६ को उपदफा (२) बमोजिम मार्ग इजाजतपत्रमा लेखिएको म्याद सकिएको पन्ध्र दिन भित्र त्यस्तो मार्ग इजाजतपत्र नवीकरण गराउन निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) सवारी धनी, व्यवस्थापक वा निजहरूले खटाएको व्यक्तिले उपदफा (१) बमोजिम मार्ग इजाजतपत्र नवीकरण गराउनको लागि तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत संलग्न राखी अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम नवीकरणको लागि निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो मार्ग इजाजतपत्र अर्को छ महिनाको लागि नवीकरण गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको म्याद नाघी मार्ग इजाजतपत्र नवीकरण गराउन आउने सवारी धनीबाट सो म्याद नाघेको एक महीनासम्म नवीकरण दस्तुरको अतिरिक्त शत प्रतिशत थप दस्तुर लिई त्यस्तो मार्ग इजाजतपत्र नवीकरण गर्नु पर्नेछ ।

९३. मार्ग इजाजतपत्र स्वतः रद्द हुने : (१) दफा ९२ को उपदफा (४) बमोजिम निर्धारित अवधिसम्म पनि नवीकरण नगरिएमा त्यस्तो मार्ग इजाजतपत्र स्वतः निलम्बन हुनेछ ।

९४. पुनः मार्ग इजाजतपत्र दिन सकिने : दफा ९३ बमोजिम निलम्बन भएको मार्ग इजाजतपत्रमा लेखिएको सार्वजनिक सवारीको लागि पुनः मार्ग इजाजतपत्र लिन आएमा त्यस्तो सवारीको धनी वा व्यवस्थापकबाट दफा ९२ बमोजिम लिनु पर्ने नवीकरण तथा थप दस्तुर समेत लिई निजलाई तीन हजार रुपैया जरिवाना गरी त्यस्तो सवारी चलाउन दफा ८६ बमोजिम मार्ग इजाजतपत्र दिनु पर्नेछ ।

९५. मार्ग इजाजतपत्र स्थगित गर्न सकिने : (१) यस ऐन बमोजिम मार्ग इजाजतपत्र लिएको कुनै सार्वजनिक सवारी दुर्घटनामा परी वा अन्य कुनै कारणबाट बिग्री छ महिना वा सो भन्दा बढी अवधिसम्म चलाउन नसकिने भएमा सवारी धनीले सो ब्यहोरा खुलाई मार्ग इजाजतपत्र संलग्न राखी अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष त्यस्तो मार्ग इजाजतपत्र स्थगित गर्नका लागि निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानविन गरी उपयुक्त देखेमा त्यस्तो सार्वजनिक सवारी चलाउन नसकिने अवधिसम्मका लागि त्यस्तो सवारीको मार्ग इजाजतपत्र स्थगित गर्न सक्नेछ ।

(३) मार्ग इजाजतपत्रमा तोकेको मार्गमा सार्वजनिक सवारी साधन सञ्चालन नगरी जनजीवनमा प्रतिकूल असर पर्ने गरी यातायात सेवा अवरूद्ध गरेमा प्रदेश सरकारले त्यस्ता सवारीहरूको मार्ग इजाजतपत्र बढीमा एक महीनासम्मको लागि स्थगित गर्न सक्नेछ ।

९६. मार्ग इजाजतपत्र खारेज हुने : कुनै सार्वजनिक सवारीले देहायको कसूर गरेको पाइएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सवारी साधनको मार्ग इजाजतपत्र खारेज गर्न सक्नेछः-

(क) यात्री बाहक सवारीले सवारी दर्ताको प्रमाणपत्रमा लेखिएको सिट संख्याभन्दा बढी यात्री राखी सवारी चलाएमा ।

(ख) यात्री बाहक सवारी साधनले मालसामान (यात्रीको झिटिगुन्टा बाहेक) बोकेमा र मालबाहक सवारी साधनले यात्री बोकेमा ।

(ग) लामो रुटमा संचालन हुने सार्वजनिक सवारीमा कम्तीमा दुईजना सवारी चालक नराखी सवारी संचालन गरेमा ।

(घ) रुट इजाजत नलिएको मार्गमा सवारी चलाएमा ।

(ड) सवारी साधनको स्वरूप बदलेको पाइएमा ।

९७. मार्ग इजाजतपत्र रद्द गर्न सकिने : (१) इजाजतपत्रमा तोकेको मार्गमा तोकिएको शर्तमा सार्वजनिक सवारी साधन सञ्चालन नगरेमा अधिकारप्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सवारीको मार्ग इजाजतपत्र रद्द गर्न सक्नेछ ।

(२) मन्त्रालयले अन्तर्गतको कार्यालयबाट ईजाजतपत्र लिई संचालनमा रहेको सार्वजनिक सवारीको आवागमनमा बाधा अवरोध गर्ने व्यक्ति, संस्था वा कम्पनीले पाएको मार्ग ईजाजतपत्र अधिकार प्राप्त अधिकारीले रद्द गर्न सक्नेछ ।

(३) यस ऐन बमोजिम मार्ग इजाजतपत्र लिएको कुनै सार्वजनिक सवारी चलाउन नसकिने गरी बिग्रिए वा नासिएमा त्यस्तो सवारीको धनी वा व्यवस्थापकले सोको प्रमाण संलग्न राखी मार्ग इजाजतपत्रको मान्यता रद्द गराउन अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्छ ।

९८. मार्ग इजाजतपत्रको प्रतिलिपि दिने : (१) मार्ग इजाजतपत्र हराएमा, च्यातिएमा, झुत्रो भई नबुझिने भएमा वा अन्य कुनै कारणबाट नासिएमा सो भए गरेको मितिले सात दिनभित्र सवारी धनी वा व्यवस्थापकले मार्ग इजाजतपत्रको प्रतिलिपिको लागि तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत संलग्न राखी सम्बन्धित अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परेको निवेदन उपर अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानविन गरी ब्यहोरा ठीक देखेमा निवेदकलाई मार्ग इजाजतपत्रको प्रतिलिपि दिनेछ ।

९९. जाँचपास गराउनु पर्ने : (१) कुनै पनि सार्वजनिक सवारीको मार्ग इजाजतपत्र लिन यस ऐन बमोजिम त्यस्तो सवारीको जाँचपास गराएको हुनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जाँचपास नगराई कुनै पनि सार्वजनिक सवारीको लागि मार्ग इजाजतपत्र दिइने छैन ।

(३) यस ऐन बमोजिम जाँचपास गराउनु पर्ने सवारी जाँचपासका लागि तोकिएको मापदण्डभित्र नरहेको अवस्थामा पनि सञ्चालन गरेको पाइएमा त्यस्तो सवारीको मार्ग इजाजतपत्र अधिकार प्राप्त अधिकारीले वाँकी अवधिको लागि ६ महिनासम्म निलम्बन वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

१००. जाँचपासको लागि निवेदन : जाँचपास गराउन चाहने सार्वजनिक सवारीको धनी वा व्यवस्थापकले जाँचपासको लागि तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत संलग्न राखी अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

१०१. जाँचपासको प्रमाणपत्र दिनुपर्ने : (१) दफा १०० बमोजिम निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सार्वजनिक सवारी जाँच लगाई त्यस्तो सवारीको यान्त्रिक स्थिति र स्वरूप ठीक देखिएमा तोकिएको ढाँचामा जाँचपासको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम दिइने जाँचपासको प्रमाणपत्रको मान्यता छ महिनासम्मको लागि हुनेछ ।
१०२. पुनः जाँचपास गराउनु पर्ने: (१) दफा १०१ को उपदफा (२) मा लेखिएको म्याद नाघेको मितिले सात दिनभित्र अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष पुनः जाँचपासको लागि निवेदन दिई जाँचपास गराउनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) मा लेखिएको म्यादसम्म पुनः जाँचपास नगराएमा सो म्याद नाघेको मितिले पैंतीस दिनभित्र त्यस्तो सवारी जाँचपास गराउन ल्याएमा जाँचपासको लागि लाग्ने दस्तुरको अतिरिक्त शत प्रतिशत थप दस्तुर समेत लिई त्यस्तो सवारी जाँचपास गरी दिनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिमको म्यादभित्र पनि जाँचपास नगराएमा त्यस्तो जाँचपासको प्रमाणपत्र स्वतः रद्द हुनेछ । यसरी जाँचपासको प्रमाणपत्र रद्द भएको सार्वजनिक सवारी पुनः जाँचपास गराउन ल्याएमा सवारी धनी वा व्यवस्थापकबाट उपदफा (२) बमोजिमको दस्तुरको अतिरिक्त पाँचहजार रूपैयाँसम्म जरिवाना लिई त्यस्तो सवारी पुनः जाँचपास गरी जाँचपासको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।
१०३. प्रदूषण जाँच गराउनु पर्ने : (१) कुनै पनि सवारीको शुरु दर्ता गराउँदा यस ऐनमा तोकिएको स्थान र अवधिमा प्रदूषण जाँच गराउनु पर्छ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम प्रदूषण जाँच नगराई कुनै पनि सवारी सञ्चालनको लागि इजाजतपत्र दिइने छैन ।
- (३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दुई पांग्रे सवारीको हकमा दर्ता गर्दा र नामसारी दर्ता गर्दा मात्र प्रदूषण जाँच गराउनु पर्नेछ ।
१०४. प्रदूषण जाँचको लागि निवेदन : प्रदूषण जाँच गर्न चाहने सवारीको धनी वा व्यवस्थापकले तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत संलग्न राखी अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्छ ।
१०५. प्रदूषण जाँचको स्टीकर दिने : (१) दफा १०४ बमोजिम निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सवारीको प्रदूषणको स्तर जाँचन लगाई त्यस्तो सवारी तोकिए बमोजिमको प्रदूषणको मापदण्डभित्र परेको पाइएमा तोकिए बमोजिमको ढाँचामा प्रदूषण जाँचको स्टीकर दिनु पर्छ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम दिइने प्रदूषण जाँचको स्टीकरको मान्यता सार्वजनिक सवारीको हकमा छ महिनासम्मको लागि र अन्य सवारीको हकमा एकवर्षको लागि हुनेछ ।
१०६. अनुमति प्राप्त सक्षम एवं योग्य वर्कशपबाट जाँच गराउनु पर्ने : (१) मन्त्रालयले आफ्नो स्रोत साधनबाट सार्वजनिक सवारीको प्रदूषण लगायतका जाँचपास गर्न सम्भव नभएमा आवश्यकतानुसार शर्तहरू तोकरी अनुमति प्राप्त वर्कशपबाट स्वचालित प्रणाली (भेहिकल फिटनेस टेष्टिङ्ग सेन्टर) को आधारमा त्यस्तो जाँचपास गर्न गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुमति प्राप्त वर्कशपबाट भएको जाँचपासका सम्बन्धमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले अनुगमन गर्दा तोकिएको शर्तअनुरूप जाँचपास भएको नदेखिएमा त्यसरी जाँचपास गर्ने वर्कशपको अनुमति निलम्बन वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

१०७. यातायात सेवाको नाम पञ्जीकृत गर्नु पर्ने : (१) यातायात सेवाको नाम कार्यालयमा पञ्जीकृत नगरी सवारी धनी वा व्यवस्थापकले कुनै पनि सार्वजनिक सवारी यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने कार्यमा प्रयोग गर्नु हुँदैन ।

(२) यातायात सेवाको नाम कार्यालयमा पञ्जीकृत गर्न चाहने सवारी धनी वा व्यवस्थापकले त्यस्तो सेवा पञ्जीकरणको लागि तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत संलग्न राखी कार्यालय समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम परेको निवेदन उपर कार्यालयले आवश्यक छानविन गरी त्यस्तो यातायात सेवाको नाम पञ्जीकृत गर्न उपयुक्त देखेमा सो नामबाट यातायात सेवा सञ्चालन गर्न निवेदकलाई अनुसूची -८ बमोजिमको ढाँचामा अनुमतिपत्र दिनेछ । त्यसरी यातायात सेवा सञ्चालन गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त सवारी धनी वा व्यवस्थापकले त्यस्तो यातायात सेवा प्रदान गर्ने कार्य बन्द गर्न चाहेमा कार्यालयको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम दिइएको अनुमतिपत्र सो दिइएको मितिले पाँच वर्षसम्म बहाल रहनेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम पञ्जीकृत यातायात सेवा सम्बन्धी व्यवस्था र त्यस्तो सेवामा काम गर्ने कर्मचारीहरूको नियुक्ति, सेवाका शर्त र सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१०८. यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने अनुमतिपत्रको नवीकरण : (१) दफा १०७ को उपदफा (४) बमोजिमको म्याद नाघेको तीन महिनाभित्र यातायात सेवा सञ्चालन गर्न दिइएको अनुमतिपत्र नवीकरण गरी सक्नु पर्नेछ ।

(२) सवारी धनी, व्यवस्थापक वा निजहरूले खटाएको व्यक्तिले उपदफा (१) बमोजिम अनुमतिपत्र नवीकरण गराउनको लागि तोकिए बमोजिमको ढाँचामा दस्तुर सहित मन्त्रालय समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम नवीकरणको लागि निवेदन परेमा मन्त्रालयले त्यस्तो अनुमतिपत्र अर्को पाँचवर्षको लागि नवीकरण गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको म्याद नाघी त्यस्तो अनुमतिपत्र नवीकरण गराउन आउने सवारी धनी वा व्यवस्थापकबाट सो म्याद नाघेको एक महिनासम्म नवीकरण दस्तुरको अतिरिक्त शत प्रतिशत थप दस्तुर लिई नवीकरण गरिनेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको समयावधिभित्र नवीकरण नगरेमा उपदफा (४)मा उल्लेखित दस्तुर रकमको अतिरिक्त प्रत्येक वर्षको सतप्रतिशतका दरले थप दस्तुर लिई नवीकरण गर्न सकिनेछ ।

१०९. यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने अनुमतिपत्र स्वतः रद्द हुने : (१) दफा १०८ को उपदफा (४) बमोजिम निर्धारित अवधिभित्र यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने अनुमतिपत्र नवीकरण नगराएमा त्यस्तो अनुमतिपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रद्द भएको अनुमतिपत्रको अभिलेख हटाइनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अभिलेख हटाइएको अनुमतिपत्र पुनः नवीकरण गरिने छैन ।

११०. भाडा निर्धारण गर्ने : (१) कुनै मार्गमा यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने यात्रीबाहक तथा मालबाहक सार्वजनिक सवारीले लिने भाडा दर तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(२) यात्रीले आफूसँग निःशुल्क लैजान पाउने यात्रीगुण्टाको (मालसामान) अधिकतम वजन र सो बाहेक भाडा तिरी आफूसँग लैजान पाउने यात्रीगुण्टाको अधिकतम वजन तथा भाडा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(३) यस दफा बमोजिम तोकिएको भाडा दरभन्दा बढी हुने गरी भाडा लिनु हुँदैन ।

१११. परिचयपत्र नझुण्ड्याएको व्यक्तिले यात्री टिकट बेच्न नहुने : सार्वजनिक सवारीको यात्री टिकट बेच्ने कार्यमा संलग्न व्यक्तिले त्यस्तो सार्वजनिक सवारी सञ्चालन गर्ने पञ्जीकृत यातायात सेवाको कर्मचारी परिचयपत्र नझुण्ड्याई त्यस्तो यातायात सेवाको नामबाट यात्री टिकट बेच्न हुँदैन ।

११२. यात्री टिकटको ढाँचा : (१) सार्वजनिक सवारीको यात्री टिकटको ढाँचा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम यात्री टिकट बेच्ने व्यक्तिले टिकटमा सम्बन्धित यातायात सेवाको छाप लगाएको हुनु पर्नेछ ।

११३. माल ढुवानी गर्दा माल ढुवानीको विवरण सहितको बिल दिनु पर्ने : मालबाहक सार्वजनिक सवारीले कुनै पनि किसिमको माल ढुवानी गर्दा मालसामानको धनीलाई त्यस्तो मालसामानको विवरणसहित उल्लेख गरिएको माल ढुवानीको बिल तोकिए बमोजिमको ढाँचामा दिनु पर्नेछ ।

११४. यात्री सूची तयार गर्नु पर्ने : मन्त्रालयले तोके बमोजिमको मध्यम मार्ग वा लामो मार्गमा यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने व्यवस्थापक वा सवारी धनीले आफ्नो सवारीमा यात्रा गर्ने सबै यात्री, चालक, परिचालक, सुरक्षाकर्मी तथा सो सवारीमा काम गर्ने अन्य कर्मचारी समेतको नाम, उमेर र ठेगाना खुलाई यात्रीको सूची तयार गर्नु पर्नेछ । त्यसरी तयार गरिएको यात्री सूचीको एकप्रति आफूसँग राखी अर्को प्रति नजिकको ट्राफिक कार्यालयमा पेश गरी गन्तव्य स्थानतर्फ प्रस्थान गर्नु पर्नेछ ।

११५. यात्री र मालसामान सुरक्षित रूपमा पुऱ्याउनु पर्ने: (१) सार्वजनिक यातायात सेवाका धनी वा व्यवस्थापकले मालसामान वा यात्रीको जिम्मा लिएपछि यात्राको शुरुदेखि गन्तव्य स्थानसम्म निर्धारित समयभित्र सुरक्षासाथ पुऱ्याउनु निजको कर्तव्य हुनेछ ।

तर यात्रीलाई असुविधा हुने गरी गन्तव्य स्थानमा पुग्ने समय निर्धारण गर्न हुँदैन ।

(२) कुनै सार्वजनिक सवारी विघ्नेमा वा विपदका कारणले सवारी अघि बढाउन नसकिने भएमा पनि यात्रीको सुविधालाई ध्यान पुऱ्याउनु र सवारीमा रहेको मालसामानको सुरक्षा गर्नु त्यस्तो सवारीको चालक, परिचालक, सुरक्षाकर्मी वा कर्मचारीको दायित्व हुनेछ ।

(३) उपदफा (२) मा लेखिएको अवस्था परी सवारी अघि बढाउन नसकिने भएमा पनि सवारी धनी वा व्यवस्थापकले यात्रीहरूलाई गन्तव्य स्थानसम्म पुऱ्याने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

११६. सीटभन्दा बढी यात्री राख्न नहुने : यात्रीबाहक सार्वजनिक सवारीमा सो सवारीको दर्ताको प्रमाणपत्रमा लेखिएको सीट सङ्ख्याभन्दा बढी यात्री राखी चलाउन हुँदैन ।

११७. यात्रा विश्राम गर्नु पर्ने : चार घण्टाभन्दा बढीको दूरीमा चल्ने यात्रीबाहक सार्वजनिक सवारीले प्रत्येक चार घण्टामा एकपटक पन्ध्र मिनेट विश्राम गर्नु पर्नेछ ।

११८. चालकको पालो फेर्नु पर्ने : लामो मार्गमा यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने यात्रीबाहक सार्वजनिक सवारीमा कम्तीमा दुईवटा चालक अनिवार्य रूपमा राखी प्रत्येक छ घण्टापछि पालै पालोसँग सवारी चलाउन लगाउने कर्तव्य यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने व्यवस्थापक वा सवारी धनीको हुनेछ ।

११९. टिकट नलिई यात्रा गर्नमा प्रतिबन्ध : कुनै पनि यात्रीले आफूले यात्रा गर्ने गन्तव्य स्थानसम्मको लागि तोकिएको भाडा तिरी लिएको टिकट साथमा नलिई यात्रा गर्नु हुँदैन ।

१२०. मार्गको नक्सा र समय तालिकाको जानकारी गराउने : (१) अधिकार प्राप्त अधिकारीले प्रत्येक बस बिसौनीमा सो बस बिसौनीबाट प्रस्थान गर्ने गन्तव्य स्थानको मार्गको नक्सा र सार्वजनिक सवारी प्रस्थान गर्ने समय तथा गन्तव्य स्थानमा पुग्ने समय तालिका जानकारीको लागि टाँसर्न वा जडान गर्न लगाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम टाँसिएको वा जडान गरिएको मार्ग, नक्सा वा समय तालिकामा कुनै फेरबदल भएमा अधिकार प्राप्त अधिकारी वा निजले खटाएको व्यक्तिले सोको सूचना तुरुन्त यात्रीलाई दिने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

१२१. सीट सुरक्षित राख्नु पर्ने : लामो मार्गमा चल्ने वा स्थानीय मार्गमा चल्ने यात्रीबाहक सार्वजनिक ठूलो सवारीमा चारवटा सीट अशक्त व्यक्तिका लागि र चारवटा सीट महिलाहरूका लागि सुरक्षित राख्नु पर्ने कर्तव्य सो यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने व्यवस्थापक वा सवारी धनीको हुनेछ ।

१२२. सुरक्षाकर्मी राख्न सकिने : मध्यम मार्ग र लामो मार्गमा यात्रीबाहक सार्वजनिक यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने व्यवस्थापक वा सवारी धनीले सो सवारी तथा यात्रीहरूको सुरक्षाको निमित्त सो सवारीमा सुरक्षाकर्मी उपलब्ध गराई दिन प्रदेश सरकारसँग अनुरोध गरेमा वा प्रदेश सरकारले त्यस्तो सवारीमा सरकारी सुरक्षाकर्मी तैनाथ गर्नु पर्ने आवश्यकता देखेमा लाग्ने दस्तुर लिई आवश्यक सङ्ख्यामा सुरक्षाकर्मी उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।
१२३. अनुचित व्यवहार गर्न नहुने: कसैले पनि यात्री, चालक, परिचालक तथा सुरक्षाकर्मीसँग अनुचित व्यवहार गर्नु हुँदैन ।
१२४. सार्वजनिक सवारीमा सी.सी क्यामेरा जडान गर्ने: सार्वजनिक सवारीमा सी.सी क्यामेरा जडान गर्नु पर्नेछ ।
१२५. चालकसँग कुरा गर्न नहुने : सार्वजनिक सवारी चलिरहेको समयमा कसैले पनि सो सवारीको चालकसँग कुरा गर्न वा निजलाई सवारी चलाउने कार्यमा बाधा पुग्ने कुनै कार्य गर्न वा गराउन हुँदैन ।
१२६. फेला परेको मालसामान बुझाउनु पर्ने : सार्वजनिक सवारीमा फेला परेको कुनै पनि मालसामान सो फेला परेको चौबीस घण्टाभित्र तत्काल कार्यरत सो सवारीको कर्मचारीले सवारी धनी वा व्यवस्थापकलाई बुझाउनु पर्नेछ । त्यसरी फेला परेको मालसामान सवारी धनी वा व्यवस्थापकले आफूलाई प्राप्त हुन आएको चौबीस घण्टाभित्र अधिकार प्राप्त अधिकारी वा नजिकको प्रहरी कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ ।
१२७. यात्री लिन इन्कार गर्न नहुने : मध्यम वा लामो मार्गमा चल्ने वा एक्सप्रेस यातायात सेवा प्रदान गर्ने सार्वजनिक सवारी बाहेक अन्य सार्वजनिक सवारीले सवारी खालि रहेको अवस्थामा यात्री लिन इन्कार गर्न हुँदैन ।
१२८. प्रदेश सरकारको विशेष अधिकार : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै सार्वजनिक सवारीलाई कुनै खास अवधिसम्मको लागि कुनै ठाउँमा यातायात सेवा सञ्चालन गर्नु पर्ने गरी सवारी धनी वा व्यवस्थापकलाई मन्त्रालयले आदेश दिन सक्नेछ ।

परिच्छेद - ७

आवागमन नियन्त्रण

१२९. सवारीको गति निर्धारण : (१) मन्त्रालयले कुनै सार्वजनिक स्थानका सम्बन्धमा सवारी चलाउने गति निर्धारण गर्न आवश्यक देखेमा सो स्थानमा सवारीको गति निर्धारण गरी सोभन्दा बढी वेगमा सवारी

चलाउन निषेध गर्न सक्नेछ । यसरी गति निर्धारण गरिएको स्थानमा सो निर्धारित गतिभन्दा बढी गतिमा सवारी चलाउन हुँदैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गति निर्धारण गरी बढी वेगमा सवारी चलाउन निषेधित सार्वजनिक स्थानमा निर्धारित गति सम्बन्धी सूचना वा सङ्केत मन्त्रालयले टाँस वा जडान गर्न लगाउनु पर्नेछ ।

(३) दमकल, एम्बुलेन्स तथा बिरामी लैजाने कामको सिलसिलामा चलाइएको सवारीको हकमा उपदफा (१) लागू हुने छैन ।

तर त्यस्तो सवारीले सडकमा हिड्ने बटुवा तथा अन्य सवारीलाई सचेत गर्नको निमित्त विशेष किसिमको ध्वनी तथा बत्तीको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

१३०. सवारीको वजन: (१) प्रदेश सरकारले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिएको सडकमा चल्ने सवारीको सुरक्षित एक्सल वजनको अधिकतम हद निर्धारण गर्न सक्नेछ । त्यस्तो सडकमा सूचनामा तोकिएको एक्सल वजनभन्दा बढी वजन भएका सवारी चलाउन वा चलाउन लगाउन हुँदैन ।

(२) मन्त्रालयले कुनै सार्वजनिक स्थानको सम्बन्धमा सवारीको वजनको हद निर्धारण गर्न सक्नेछ । यसरी सवारीको वजनको हद निर्धारण गरिएको भए त्यसरी निर्धारित वजनभन्दा बढी हुने गरी त्यस्तो सार्वजनिक स्थानमा कसैले सवारी चलाउन वा चलाउन लगाउन पाइने छैन ।

१३१. यात्रीको संख्या र मालसामानको वजन तोक्ने : (१) सार्वजनिक सवारीमा राख्न सकिने यात्रीको सङ्ख्या र मालसामानको वजन मन्त्रालयले निर्धारण गरी सोको सूचना सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निर्धारित मानिसको सङ्ख्या र मालसामानको वजनभन्दा बढी हुने गरी कुनै पनि सवारीमा यात्री वा मालसामान राख्न हुँदैन ।

(३) मन्त्रालयले मालबाहक सवारीले क्षमता भन्दा बढी वजन बोके नबोकेको सम्बन्धमा परीक्षण गर्नका लागि आवश्यक स्थानमा तोकिए बमोजिमको तौल गर्ने मेसिन राखि सवारीको तौल लिने व्यवस्था गर्नेछ ।

१३२. सवारी चलाउन प्रतिबन्ध लगाउने : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि मन्त्रालयले सार्वजनिक सुरक्षा तथा सर्वसाधारणको भलाईको निमित्त कुनै सार्वजनिक स्थानमा कुनै सवारी चलाउनमा प्रतिबन्ध लगाउन सक्नेछ । यसरी प्रतिबन्ध लगाइएकोमा सो को सूचना त्यस्तो स्थानमा टाँस गरी सार्वजनिक जानकारीका लागि विद्युतीय माध्यमबाट समेत प्रचार प्रसार गर्न लगाउनुपर्नेछ ।

१३३. सवारी साधन चलाउन रोक लगाउने : अधिकार प्राप्त अधिकारीले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी वा उपयुक्त ट्राफिक व्यवस्थापनका आवश्यक साधन प्रयोग गरी सबै किसिमको (यान्त्रिक तथा अन्य) सवारी चलाउन रोक लगाउन वा एकतर्फी संचालन गर्न वा केही दिन वा केही समय रोकन सक्नेछ ।

१३४. ट्राफिक सङ्केत टाँस्ने, टाँग्ने वा जडान गर्ने : (१) मन्त्रालयले आवश्यक देखेको सार्वजनिक स्थानहरूमा अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन अनुरूपको रंग, आकार र नमूना बमोजिमको आवश्यक ट्राफिक सङ्केतहरू टाँस्न, टाँग्न वा जडान गर्न लगाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम टाँसिएको, टाँगिएको वा जडान गरिएको ट्राफिक सङ्केतहरू मन्त्रालयले वा मन्त्रालयले खटाएको व्यक्ति बाहेक अरु कसैले सो स्थानबाट हटाउन, बदल्न, हेरफेर गर्न, मेट्न, च्यात्न वा केरमेट गर्न हुँदैन ।

१३५. ट्राफिक सङ्केतको पालन गर्नु पर्ने : (१) सवारी चालक, यात्री र पैदल यात्रीले ट्राफिक सङ्केतको पालना गर्नुपर्नेछ ।

(२) चालक, यात्री र पैदल यात्रीले पालन गर्नु पर्ने ट्राफिक सङ्केतहरू तोकिए बमोजिम हुनेछन् ।

१३६. रंगिन सिसा प्रयोग गर्न नहुने : (१) कुनै पनि सवारीमा बाहिरबाट सवारीभिन्न नदेखिने गरी रंगिन सिसा राख्न वा सिसामा अन्य कुनै वस्तुको प्रयोग गरी रंगिन बनाउन पाइने छैन ।

तर प्रदेश सरकारले सुरक्षाको दृष्टिबाट उपयुक्त ठहर्‍याएका सवारीका हकमा यो प्रतिबन्ध लागू हुने छैन ।

(२) कसैले उपदफा (१) प्रतिकूलको काम गरेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सवारीलाई रंगिन सिसा वा सिसामा प्रयोग गरेको कुनै वस्तु नहटाएसम्म त्यस्तो सवारी चलाउन प्रतिबन्ध लगाउन सक्नेछ ।

१३७. पार्किङ तथा बस बिसौनी स्थान र चार्जिङ स्टेशन निर्धारण गर्ने : (१) मन्त्रालयलेले सवारीको पार्किङ्ग विल्डिङ्ग पार्किङ्ग, खुल्ला पार्किङ्ग, बस बिसौने स्थान चार्जिङ स्टेशन आफै बनाउन/निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(२) मन्त्रालयले निर्धारण गरेको स्थानलाई सरोकारवाला निकायले सहयोग गर्नु पर्नेछ ।

(३) स्थानीय सडक कार्यालय, ट्राफिक प्रहरी कार्यालय र सम्बन्धित स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूले मन्त्रालयसँग समन्वय गरी सवारीको पार्किङ स्थान र बिसौनी निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

(४) मन्त्रालयले कुनै व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीको निजी लगानीमा पार्किङ स्थानको निर्माण तथा सञ्चालन गर्दा पालन गर्नु पर्ने मापदण्ड तोक्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा (२) बमोजिम निर्धारित मापदण्डको पालन गर्नु सम्बन्धित व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीको कर्तव्य हुनेछ ।

१३८. सवारीलाई खतरा हुने किसिमबाट राख्न नहुने : (१) कुनै पनि सवारी अरु कुनै सवारी वा व्यक्तिलाई खतरा, बाधा वा असुविधा हुने गरी कुनै सार्वजनिक स्थानमा राख्न हुँदैन ।

(२) कुनै सवारी चलाउँदा चलाउँदैको अवस्थामा बिग्रिएमा त्यस्तो सवारी तत्काल अन्यत्र लान सकिने स्थिति नभएमा दुर्घटना नहुने किसिमबाट सडकको बायाँ किनारा लगाई राखी रात्रीको समयमा

त्यस्तो सवारीलाई अन्य सवारीले टाढैबाट देख्न सक्ने गरी रातो बत्ती वा रिफ्लेक्टर लगाई राख्नु पर्नेछ ।

१३९. एकीकृत सवारी सेवा केन्द्र सञ्चालन: (१) मन्त्रालयले ठूलो सहरभित्र जाने सवारीको प्रवेशलाई व्यवस्थित गर्न देहायको प्रयोजनको लागि आवश्यक एकीकृत सवारी सेवा केन्द्रको व्यवस्था मिलाउनेछ ।

- (क) वातावरण प्रदूषण रोकथाम गर्ने सम्बन्धमा,
- (ख) सुरक्षा प्रबन्ध गर्ने सम्बन्धमा,
- (ग) सहरभित्र जाने सवारीको मापदण्ड पालनाको अवस्थाका सम्बन्धमा,
- (घ) सवारी चेक जाँच सम्बन्धी विषय,
- (ङ) अन्य कार्य ।

(२) यस सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१४०. सवारीको अन्य भागमा मानिस राख्न नहुने : कुनै सवारी चालक वा सवारी धनी वा व्यवस्थापकले सानो सवारीमा र लामो एवं मध्यम मार्गमा चल्ने सवारीमा यात्री बस्न बनेको सीट बाहेक सवारीको अन्य भागमा र स्थानीय मार्गमा चल्ने सवारीमा यात्री बस्न बनेको सीट एवं भित्री भाग बाहेक अन्य भागमा यात्री राखी सवारी चलाउन वा चलाउन लगाउन हुँदैन ।

१४१. चालकलाई बाधा पुग्ने काम गर्न नहुने : कसैले चालकको क्षेत्र (ड्राईभर केवीन) भित्र चालकलाई प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा बाधा पुग्ने गरी मालसामान राखी वा आफू उभीई वा अन्य कुनै प्रकारबाट बाधा पुग्ने किसिमको व्यवहार गर्न हुँदैन ।

१४२. ट्राफिक प्रहरीलाई हातपात गर्न नहुने : कर्तव्य पालनको सिलसिलामा खटिएका ट्राफिक प्रहरी वा यातायात निरीक्षकउपर हातपात वा दुर्व्यवहार गर्नु हुँदैन ।

१४३. आवागमनमा बाधा पार्न नहुने : (१) सार्वजनिक स्थानमा मानिस वा सवारीको आवागमनमा बाधा पुग्ने गरी मालसामान वा निर्माण सामग्री राख्न हुँदैन ।

(२) उपदफा (१) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश बमोजिम स्वीकृति नलिई राखिएका मालसामान वडा कार्यालयले प्रचलित कानून बमोजिम जफत वा जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

१४४. सवारीलाई बाधा पुऱ्याउन नहुने : यो ऐन तथा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावली बमोजिम मार्ग इजाजत प्राप्त सवारीलाई त्यस्तो इजाजतपत्रमा तोकिएको मार्गमा सञ्चालन गर्न कसैले पनि कुनै किसिमको बाधा पुऱ्याउन पाइने छैन ।

१४५. सडक पार गर्ने : पैदल यात्रीले जेब्राक्रसिङ वा बाटो पार गर्नका लागि निर्धारित स्थानबाट मात्र सडक पार गर्नु पर्दछ ।

१४६. सार्वजनिक स्थानमा खाल्टो खन्दा साङ्केतिक चिन्ह राख्नु पर्ने : (१) कुनै पनि सार्वजनिक स्थानमा कुनै काम परी खाल्टो खन्न पर्दा नजिकको स्थानीय तहको क्षेत्राधिकारमा स्थानीय तह, प्रदेशभित्र पर्नेमा प्रदेश सरकार र राष्ट्रिय राजमार्गको क्षेत्राधिकारमा संघको कार्यालयबाट पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम सार्वजनिक स्थानमा खाल्टो खन्ने स्वीकृति दिँदा सो स्थानमा दुर्घटना नहुने किसिमबाट साङ्केतिक चिन्ह राख्न लगाउनु पर्नेछ ।
- (३) काम सकिएपछि खनेको खाल्टो पहिलेको जस्तै अवस्था हुने गरि पुर्नुपर्नेछ ।
१४७. सवारीमा सांकेतिक चिन्ह राख्नु पर्ने : कुनै पनि किसिमको खतरापूर्ण मालसामान ढुवानी गर्ने कार्यमा संलग्न मालबाहक सार्वजनिक सवारीमा त्यस्तो मालसामान रहेको कुरा अन्य सवारी तथा सर्वसाधारणको जानकारीको लागि सांकेतिक चिन्ह देखिने गरी राख्नु पर्नेछ ।
१४८. सिकारुले सवारी चलाएकोमा संकेत राख्नु पर्ने : (१) सिकारुले सवारी चलाएकोमा त्यस्तो सवारी साधनको अगाडि र पछाडि भागमा कम्तीमा दश मिटर टाढैबाट प्रष्ट देख्न सक्ने गरी ठूलो अक्षरमा सिकारु भन्ने संकेत उल्लेख गर्नु पर्छ ।
- (२) सिकारु व्यक्तिले राजमार्ग वा सहायक राजमार्ग बाहेकका सडकमा मात्र सवारी चलाउनु पर्नेछ ।
१४९. सवारीलाई मार्ग परिवर्तन गर्न र यात्रीलाई बन्धक बनाउन नहुने : (१) चालकले आफ्नो सवारी निर्दिष्ट मार्गमा चलाई रहेको समयमा सो सवारीलाई अन्य मार्गबाट लैजान कुनै पनि व्यक्तिले डर, त्रास देखाउन वा कुनै किसिमको शक्तिको प्रयोग गर्न वा गराउन हुँदैन ।
- (२) कसैले सवारीमा रहेका कुनै पनि व्यक्तिलाई बन्धक बनाई त्यस्तो सवारी वा बन्धक बनाइएको व्यक्तिको मुक्तिको लागि कुनै पनि किसिमको माग राख्नु हुँदैन ।
१५०. दुर्घटनामा परेका सवारी र यात्रीको हानि नोक्सानी गर्न नहुने : कुनै सवारी दुर्घटनामा परी हताहत वा घाइते भएका यात्री तथा सवारीमा काम गर्ने कुनै व्यक्तिलाई कुटपिट दुर्व्यबहार वा तिनीहरूको मालसामानको हिनामिना गर्न, खोस्न वा तिनीहरूलाई कुनै पनि किसिमले हानि नोक्सानी पुऱ्याउनु हुँदैन ।
१५१. सवारी चलाउँदा सुरक्षापेटी तथा हेल्मेट लगाउनु पर्ने : (१) तोकिए बमोजिमको सवारी चलाउँदा चालक तथा सवारीको अधिल्लो सीटमा बस्ने व्यक्तिले सुरक्षापेटी बाँध्नु पर्नेछ ।
- (२) मोटर साइकल तथा अन्य त्यस्तै दुई पाङ्ग्रे सवारी चलाउँदा चालकले सुरक्षा टोप (हेल्मेट) लगाउनु पर्नेछ ।
१५२. कागजात देखाउनु पर्ने : (१) प्रहरी वा यातायात निरीक्षकले चेकजाँचको सिलसिलामा कुनै सवारीको दर्ताको प्रमाणपत्र वा सार्वजनिक सवारीको मार्ग इजाजतपत्र वा अन्य कागजात हेर्न खोजेमा त्यस्तो

सवारीको चालक, सवारी धनी वा व्यवस्थापकले दर्ताको प्रमाणपत्र, मार्ग इजाजतपत्र वा अन्य कागजात हेर्न देखाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको जानकारी सार्वजनिक सवारी वा त्यसको चालक, परिचालक, सुरक्षाकर्मी वा त्यस्तो सवारीमा काम गर्ने कुनै कर्मचारीसँग सम्बन्धित भएमा त्यस्तो सार्वजनिक सवारीको धनी वा व्यवस्थापकले त्यसरी मागिएको जानकारी अधिकार प्राप्त अधिकारी वा यातायात निरीक्षक वा प्रहरीलाई यथाशीघ्र दिनु पर्नेछ ।

१५३. सवारी रोक्नु पर्ने : चालकले आफूले चलाइरहेको सवारी देहायको अवस्थामा बत्ती वा संकेतले रोक्ने संकेत गरेमा आवश्यकता अनुसार उचित समयसम्म रोकी राख्नु पर्नेछ:-

(क) प्रहरी वा यातायात निरीक्षकले सवारी रोक्न सङ्केत गरेमा वा आदेश दिएमा,

(ख) कुनै जनावर झस्की वा तर्सी बेकाबु हुने संभावना भई सो जनावर तत्काल जिम्मामा रहेको व्यक्तिले सवारी रोक्न सङ्केत गरेमा वा अनुरोध गरेमा,

(ग) सवारी दुर्घटनाग्रस्त भई कुनै मानिस, जनावर वा सम्पत्तिको हानि नोक्सानी भएकोमा,

(घ) जेब्रा क्रसिङ, दोबाटो वा चौबाटो रहेको ट्राफिक बत्तिले रोक्ने सङ्केत गरेकोमा ।

१५४. दुर्घटना भएमा चालकको कर्तव्य : (१) सवारीले कुनै दुर्घटना गरी मानिसको जीउ ज्यानमा कुनै किसिमको खतरा वा चोट पटक पर्न गएको रहेछ भने सो सवारीको चालक, परिचालक, सुरक्षाकर्मी वा सो सवारीमा काम गर्ने अन्य कर्मचारीले त्यस्तो मानिसको उपचारको लागि तुरुन्त आवश्यक व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सवारी दुर्घटनाग्रस्त भएको स्थानमा कुनै प्रहरी नभएमा चालकले तुरुन्त सो दुर्घटनाको जानकारी तथा विवरण नजिकको प्रहरी कार्यालयलाई दिनु पर्नेछ । कुनै प्रहरीले दुर्घटनाको सम्बन्धमा सम्बन्धित सवारी चालकसँग कुनै कुराको सोधपुछ गरेमा निजले सोधिएको सबै कुरा बताउनु पर्नेछ ।

१५५. दुर्घटना परेको सवारीको निरीक्षण : दुर्घटनाको छानविनको निमित्त सो दुर्घटना गर्ने वा सो दुर्घटनामा पर्ने सवारीको निरीक्षण गर्न आवश्यक देखेमा सम्बन्धित प्रहरीले त्यस्तो सवारी आफू समक्ष दाखिल गर्न लगाई वा त्यस्तो सवारी रहेको ठाउँमा गई निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।

१५६. सवारी बायाँतिरबाट चलाउनु पर्ने : (१) चालकले सडकमा सवारी चलाउँदा अन्यथा तोकिएकोमा बाहेक बायाँ किनारा तर्फबाट चलाउनु पर्नेछ ।

(२) अगाडि गइरहेको सवारीलाई उछिनी जानु परेमा संकेत दिई उक्त सवारीको चालकले अगाडि जान संकेत दिएपछि मात्र पछाडिको सवारीले दाहिने तिरबाट उछिनी जानु पर्नेछ । यसरी

पछाडिको सवारीले उछिनी जानको लागि संकेत दिएमा अगाडिको सवारीले अवस्था हेरी अगाडि जानको निमित्त पछाडिको सवारीलाई संकेत दिनु पर्नेछ ।

१५७. पेटीबाट हिंड्नु पर्ने : मानिस हिंड्ने पेटी भएको सडकमा मानिस सो पेटीबाट नै हिंड्नु पर्नेछ । पेटी नभएको सडकमा हिंड्दा सो सडकको किनारा तर्फबाट हिंड्ने गर्नु पर्नेछ ।

१५८. निर्धारित ठाउँबाट बाटो काट्नु पर्ने : पैदल हिंड्ने मानिसले मार्ग काट्नु पर्दा जेब्रा क्रसिङ्ग, सब-वे, ओभरहेड ब्रीज वा त्यस्तो मार्ग काट्नुको लागि निर्धारित गरिएको ठाउँबाट मात्र मार्ग काट्नु पर्नेछ ।

१५९. घर पालुवा पशुपंक्षी छाड्न नहुने : सार्वजनिक सडक तथा किनाराको क्षेत्रमा घर पालुवा पशुपंक्षी छाड्न हुँदैन ।

तर, काबू बाहिरको परिस्थिति परेमा त्यस्ता पशुपंक्षीलाई सवारीमा बाधा नपुग्ने गरी सार्वजनिक स्थानबाट तुरुन्त हटाउनु पर्छ ।

१६०. घुम्ती निरीक्षक : (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको पालना गरे नगरेको निरीक्षण गर्न प्रहरी वा यातायात निरीक्षकले आवश्यकता अनुसार घुम्ती निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम घुम्ती निरीक्षण गर्दा प्रहरी वा यातायात निरीक्षकले दफा १९९ मा उल्लिखित बमोजिमको काम कारवाही भएको देखेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई तत्काल यस ऐन बमोजिमको सजाय गर्न सक्नेछ ।

१६१. चालकले आफ्नो अनुमतिपत्र अरूलाई दिन नहुने : चालकले अरूको सवारी चालक अनुमतिपत्र लिइ सवारी चलाउन हुँदैन ।

१६२. मादक पदार्थ तथा अन्य लागू पदार्थ सेवन गर्न नहुने : सवारी चलाउँदा चालकले मादक पदार्थ वा अन्य लागू पदार्थ सेवन गरी सवारी चलाउनु हुँदैन ।

१६३. सवारी चलाउन नहुने : चालकले लापरवाही गरी सवारी चलाएमा, सवारीको संवेदनशील पार्ट पूर्जा बिग्री वा अवस्था ठीक नभएको सवारी चलाउन हुँदैन ।

१६४. आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने : कुनै पनि सवारीले दुर्घटनामा परेको सवारी वा सवारीमा रहेका यात्रीलाई आवश्यक सहयोग पुऱ्याउनु पर्नेछ ।

१६५. प्रचार प्रसार गर्ने गराउने : सवारी दुर्घटनाको रोकथाम गर्न ट्राफिक सङ्केतको जानकारी सर्वसाधारणलाई गराउनको निमित्त समय समयमा सम्बन्धित सरकार वा मन्त्रालयले सञ्चार माध्यमबाट ट्राफिक सङ्केत सम्बन्धी कार्यक्रम प्रसार गर्ने व्यवस्था गर्ने गराउनेछ ।

परिच्छेद- ८

बीमा सम्बन्धी व्यवस्था

१६६. सवारीको बीमा गराउनु पर्ने: (१) सवारी धनी वा व्यवस्थापकले तोकिए बमोजिम सवारीको बीमा गराउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम बीमा नगरेको सवारीको दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण गरिने छैन र त्यस्तो सवारी सार्वजनिक सवारी भए त्यस्तो सार्वजनिक सवारीलाई यातायात सेवा सञ्चालन गर्न अभिलेख मार्ग इजाजतपत्र प्रदान गरिने छैन ।

१६७. चालक, परिचालक, सुरक्षाकर्मी तथा अन्य कर्मचारीको बीमा : (१) यातायात सेवामा संलग्न प्रत्येक सार्वजनिक सवारीको चालक, परिचालक, सुरक्षाकर्मी तथा सो सवारीमा काम गर्ने अन्य कर्मचारीको तोकिए बमोजिमको रकम दुर्घटना बीमा सवारी धनी वा व्यवस्थापकले गर्नु पर्नेछ ।

(२) सवारीको दुर्घटनाबाट चालक, परिचालक, सुरक्षाकर्मी तथा अन्य कर्मचारीको अङ्गभङ्ग वा मृत्यु भएमा सो बापत पाउने बीमित रकम निज स्वयं वा निजको नजिकको हकवालाले पाउनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम चालक, परिचालक, सुरक्षाकर्मीको बीमा नगराई यातायात सेवा सञ्चालन गर्दा कुनै सार्वजनिक सवारी दुर्घटना हुन गई निजहरूलाई कुनै पनि किसिमको हानि नोक्सानी भएमा निजहरूले पाउनु पर्ने उपदफा (१) बमोजिमको बीमा रकम निजहरू वा निजहरूको हकवालालाई सवारी धनी वा व्यवस्थापकले क्षतिपूर्ति बापत दिनु पर्नेछ ।

१६८. यात्रीको बीमा: (१) यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने सवारी धनी वा व्यवस्थापकले यात्रा गर्ने तोकिएको रकमको दुर्घटना बीमा गराउनु पर्नेछ ।

(२) सवारी दुर्घटनाबाट यात्रीको अङ्गभङ्ग भएमा अङ्गभङ्ग भए बापतको दुर्घटना बीमाको रकम निजले पाउनेछ र सो दुर्घटनाबाट निजको मृत्यु भएमा निजको नजिकको हकवालाले सो बापत पाउनु पर्ने दुर्घटना बीमाको रकम पाउनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम यात्रीको बीमा नगराई यातायात सेवा सञ्चालन गर्दा कुनै सार्वजनिक सवारी दुर्घटनाग्रस्त भई त्यसमा यात्रा गरिरहेका कुनै पनि यात्रीलाई कुनै पनि किसिमको हानि नोक्सानी भएमा निजले पाउनु पर्ने उपदफा (१) बमोजिमको बीमा रकम निज वा निजको हकवालालाई सवारी धनी वा व्यवस्थापकले क्षतिपूर्ति बापत दिनु पर्नेछ ।

१६९. सामानको बीमा : (१) यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने सवारी धनी वा व्यवस्थापकले यात्रा गर्ने प्रत्येक यात्रीको सामान तोकिएको रकमको बीमा गराउनु पर्नेछ ।

तर बहुमल्य सामानको हकमा पहिले जानकारी गराएमा मात्र क्षतिपूर्ति बीमा रकमले नपुग्ने भएमा त्यस्तोमा थप रकम दिनु पर्नेछ ।

(२) सामानको वास्तविक मूल्य जतिसुकै भए तापनि त्यस्तो सामान कुनै कारणबाट हराए वा नष्ट भएमा उपदफा (१) बमोजिम गरिएको बीमा रकमभन्दा बढी हुने गरी कुनै दावी गरिएको क्षतिपूर्तिको रकम प्रति सवारी धनी वा व्यवस्थापक उत्तरदायी हुने छैन ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम यात्रीगुण्टाको बिमा नगराई कुनै सार्वजनिक सवारीले यातायात सेवा सञ्चालन गर्दा कुनै यात्रीगुण्टा हराए वा नष्ट भएमा यात्रीले पाउनु पर्ने उपदफा (१) बमोजिमको बिमा रकम यात्री वा निजको हकवालालाई सवारी धनी वा व्यवस्थापकले क्षतिपूर्ति बापत दिनु पर्नेछ ।

१७०. तेस्रो पक्षको बीमा: (१) सवारीको दुर्घटनाबाट कुनै तेस्रो पक्ष वा निजको कुनै सम्पत्ति कुनै किसिमले नोक्सान भएमा सो नोक्सानीको क्षतिपूर्ति दिने प्रयोजनका लागि सवारी धनी वा व्यवस्थापकले तोकिएको रकमको तेस्रो पक्षको बीमा गराउनु पर्नेछ ।

(२) सवारी दुर्घटनाबाट कुनै तेस्रो पक्ष वा निजको कुनै सम्पत्ति नोक्सान भएमा सो नोक्सानीको क्षतिपूर्ति बापत उपदफा (१) बमोजिमको रकम निज वा निजको हकवालाले पाउनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम तेस्रो पक्ष वा कम्प्रिहेन्सिभ बीमा नगराई चलाएको सवारी दुर्घटनाग्रस्त भई कुनै तेस्रो पक्ष वा निजको सम्पत्ति नोक्सान भएमा नोक्सानी बापत तेस्रो पक्ष वा निजको हकवालाले पाउनु पर्ने उपदफा (१) बमोजिमको बीमा रकम निज वा निजको हकवालालाई सवारी धनी वा व्यवस्थापकले क्षतिपूर्ति बापत दिनु पर्नेछ ।

१७१. क्षतिपूर्तिको रकम प्रमुख जिल्ला अधिकारीले भराई दिने : यस ऐन बमोजिम बिमा नगराएको अवस्थामा दफा १६७ को उपदफा (३), दफा १६८ को उपदफा (३), दफा १६९ को उपदफा (३) र दफा १७० को उपदफा (३) बमोजिम सवारी धनी वा व्यवस्थापकबाट भराउनु पर्ने क्षतिपूर्तिको रकम निजहरूबाट प्रमुख जिल्ला अधिकारीले भराई आवश्यक प्रबन्ध गर्नेछ ।

परिच्छेद- ९

सवारी चालक र परिचालकको सेवा सुविधा तथा सवारी साधन कर

१७२. कर असूल गर्ने : प्रत्येक आर्थिक वर्षका लागि प्रचलित प्रदेश कानून बमोजिम सवारी साधन कर बुझाउनु पर्नेछ ।

१७३. कर बुझाउने : (१) करदाताले आफ्नो नाममा दर्ता भएको सवारी साधनमा लाग्ने कर प्रत्येक आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म वा दर्ता नवीकरण गर्ने म्याद जुन अघि हुन्छ सो म्यादभित्र बुझाई सक्नु पर्नेछ ।

(२) उप दफा (१) बमोजिम नयाँ दर्ता गरिने सवारी साधनको हकमा त्यस्तो सवारी साधन दर्ता गराउन अगावै जुन महिनामा भन्सार तिरी छुटाएको छ सोही महिनादेखिको दामासाहीले लाग्ने कर बुझाउनु पर्नेछ ।

१७४. दर्ता नवीकरण वा नामसारी गर्न अगावै कर दिनु पर्ने : सवारी साधनको दर्ता नवीकरण गराउनु वा नामसारी गराउनु पर्दा सो गर्नुभन्दा अगावै प्रचलित कानून बमोजिमको तिर्नु पर्नेछ ।

१७५. दर्ता गर्ने अधिकारीले कर तिरेको प्रमाण हेर्नु पर्ने : सवारी साधनको नयाँ दर्ता गर्ने, दर्ता नवीकरण गर्ने वा नामसारी गरी दिने अधिकारीले सो गर्नुभन्दा अगावै कर तिरेको प्रमाण जाँची बुझी दिनु पर्नेछ ।

१७६ जरिवाना गर्न सक्ने : (१) दफा १७३ बमोजिमको कर नबुझाएमा तोकिएको अधिकारीले सवारी साधन कर रकमका अतिरिक्त देहाय बमोजिमको प्रतिशतमा जरिवाना गर्नेछ :-

(क) म्याद नाघेको पहिलो तीस दिनसम्मलाई पाँच प्रतिशतका दरले ।

(ख) त्यस पछिको पैतालीस दिनसम्मलाई दश प्रतिशतका दरले ।

(ग) त्यसपछि सो आर्थिक वर्षको अन्तसम्मलाई बीस प्रतिशतका दरले ।

(घ) त्यसपछि सो आर्थिक पाँच वर्ष सम्म नाघेमा दोब्बर दस्तुर तिर्नु पर्नेछ ।

१७७ लिलाम सम्बन्धी व्यवस्था: (१) यस ऐन बमोजिम लाग्ने सवारी साधन कर र जरिवानाको रकम दफा १७६ को खण्ड (घ) मा तोकिएको म्यादभित्र नबुझाएमा सवारी साधन रोक्का गरी उक्त सवारी साधन लिलाम बिक्री गरी सो रकम असूल उपर गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लिलाम बिक्री गर्दा पनि सबै रकम असूल उपर हुन नसकेमा प्रचलित कानून बमोजिम त्यस्तो सवारी धनीबाट बाँकि रकम असूल उपर गरिनेछ ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम कारवाई गरी असूल गर्दा असूल गर्नु पर्ने रकमभन्दा बढी रकम असूल हुन आएमा बढी भए जति रकम धरौटीमा आम्दानी बाँधिनेछ र यस्तो धरौटी रकम धरौटीमा रहेको एक वर्षभित्र सम्बन्धित करदाताले भुक्तानी लिन सक्नेछ । सो म्यादभित्र भुक्तानी लिन नआएमा त्यस्तो धरौटी रकम प्रदेश सरकारको कोषमा आम्दानी बाँधिनेछ ।

(४) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम लिलाम वा अन्य सजाय कारवाई शुरु हुनुभन्दा अगावै करदाताले आफूलाई लाग्ने ठहरेको कर र जरिवानाको रकम बुझाउन ल्याएमा सो रकमको दश प्रतिशतका दरले थप जरिवाना समेत लगाई असूल गर्न सकिनेछ ।

१७८. पुनरावेदन : यस ऐन अन्तर्गत तोकिएको अधिकृतले दिएको आदेशमा चित्त नबुझेन व्यक्ति त्यस्तो आदेश पाएको मितिले पैतीस दिनभित्र भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयले प्रशासकीय पुनरावलोकन गर्न सक्नेछ ।

१७९. समिति गठन गर्ने : यो ऐन वा प्रचलित प्रदेश कानून बमोजिम लाग्ने कर निश्चित गर्नको लागि सवारी साधनको किसिम, स्तर वा क्षमता छुट्याउन समय समयमा आवश्यकता अनुसार प्रदेश सरकारले

समिति गठन गर्न सक्नेछ । उक्त समितिको काम, कर्तव्य र कार्यविधि गठन गर्दाको अवस्थामा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१८०. सवारी चालक र परिचालकको पारिश्रमिक : सवारी चालक र परिचालकको न्यूनतम पारिश्रमिक तथा सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

१८१. सवारी चालक र परिचालकको सामाजिक सुरक्षा : सवारी चालक र परिचालकको सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित संघीय कानून बमोजिम हुनेछ ।

१८२. प्रदान गर्न सक्ने : (१) प्रदेश सरकारले यस ऐन बमोजिम उठाउँदै आएको सवारी साधन कर प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी नगरपालिका र गाउँपालिकाले उठाउन पाउने गरी अधिकार प्रदान गर्न सक्नेछ ।

(२) नगरपालिका र गाउँपालिकाले यस ऐन बमोजिम सवारी साधन कर उठाउँदा सो सम्बन्धमा यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम तोकिएको सम्पूर्ण अधिकार प्रयोग गर्नेछन् ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम नगरपालिका र गाउँपालिकाले असूल गरेको सवारी साधन करको रकम प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

(४) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रदेश सरकारले आवश्यक देखेमा प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिमका अधिकारहरू प्रयोग गर्न पाउने गरी कुनै अधिकारी वा निकायलाई प्रदान गर्न सक्नेछ ।

१८३. तोकिएको अधिकारीको अधिकार : यस ऐन बमोजिम तोकिएको अधिकारीले गरेको कारवाही वा निर्णयमा कुनै कारवाही सम्बन्धी त्रुटी भएकोमा तोकिएको अधिकारीले त्यस्तो त्रुटी सुधार गरी वा कारवाही नियमित गरी पुनः निर्णय गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।

परिच्छेद-१०

समिति तथा काम, कर्तव्य र अधिकार:

१८४. यातायात व्यवस्थापन समिति: सार्वजनिक सवारीलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न देहायका सदस्यहरू रहने गरी यातायात व्यवस्थापन समिति गठन गरिनेछ :-

(क) प्रमुख, सम्बन्धित यातायात व्यवस्था कार्यालय	-अध्यक्ष
(ख) जिल्ला प्रशासन कार्यालयको अधिकृत प्रतिनिधि	-सदस्य
(ग) पूर्वार्धर विकास कार्यालयको इन्जिनयर प्रतिनिधि	-सदस्य
(घ) जिल्ला प्रहरी कार्यालयको अधिकृत प्रतिनिधि	-सदस्य
(ङ) जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालयको अधिकृत प्रतिनिधि	-सदस्य

(च) अध्यक्षले तोकेको उपभोक्ताहरूको प्रतिनिधि एकजना	-सदस्य
(छ) यातायात व्यवसायीको प्रतिनिधि एकजना	-सदस्य
(ज) यातायात मजदूरको प्रतिनिधि एकजना	-सदस्य
(झ) अध्यक्षले तोकेको अधिकृतस्तरको कर्मचारी	-सदस्य-सचिव

१८५. यातायात व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: यातायात व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) आफ्नो क्षेत्रभित्र चल्ने यातायात सेवा निर्वाध रूपमा सञ्चालन गर्न सार्वजनिक सवारीहरूलाई यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने कार्यमा संलग्न गराउने ।
- (ख) आफ्नो क्षेत्रभित्र मार्ग कायम नभएको ठाउँमा केही समयको लागि मार्ग कायम गरी यातायात सेवा सञ्चालन गर्नु पर्ने भए अस्थायी मार्ग कायम गरी सो मार्गमा चल्ने सार्वजनिक सवारीको भाडा निर्धारण गर्न मन्त्रालयमा सिफारिस गर्ने ।
- (ग) आफ्नो क्षेत्रभित्र सार्वजनिक सवारीहरूले मार्गको इजाजतपत्र लिई यातायात सेवा सञ्चालन गरे नगरेको, समय समयमा सो को नवीकरण गरे नगरेको निरीक्षण गर्ने वा गर्न लगाउने ।
- (घ) आफ्नो क्षेत्रभित्र चल्ने सार्वजनिक सवारीहरूले समय समयमा जाँचपास गरे नगरेको र यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको अधीनमा रही नियमित यातायात सेवा प्रदान गरे नगरेको समय समयमा निरीक्षण गर्ने वा गर्न लगाउने ।
- (ङ) आफ्नो क्षेत्रभित्र यात्रीको चाप र सवारीको संख्या इत्यादिको अध्ययन गरी कुनै ठाउँमा यातायात सेवा सञ्चालन गर्नु पर्ने आवश्यक देखेमा सो क्षेत्रमा मार्ग निर्धारण हुन मन्त्रालय समक्ष सिफारिस गर्ने ।
- (च) आफ्नो क्षेत्रभित्र यातायात सेवा सुव्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न अन्य आवश्यक काम कारवाही गर्ने ।

१८६. सडक सुरक्षा परिषद् : (१) सडक दुर्घटना न्यूनीकरण गरी सडक सुरक्षा कायम गर्न अवलम्बन गर्नु पर्ने उपाय समेतको सम्बन्धमा प्रदेश सरकारलाई सुझाव दिन तोकिए बमोजिम एक सडक सुरक्षा परिषद् गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठित सडक सुरक्षा परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१८७. अस्थायी मार्ग तथा भाडा निर्धारण समिति: प्रत्येक जिल्लामा अस्थायी रूपमा मार्ग निर्धारण गरी भाडा निर्धारण गर्नका लागि देहाय बमोजिमको अस्थायी मार्ग तथा भाडा निर्धारण समिति रहनेछः-

(क) प्रमुख जिल्ला अधिकारी	– संयोजक
(ख) सम्बन्धित पुर्वाधार विकास कार्यालयको प्रमुख	– सदस्य
(ग) जिल्ला ट्राफिक कार्यालयको प्रमुख	– सदस्य
(घ) सम्बन्धित जिल्लाको यातायात व्यवसायी संस्थाको प्रतिनिधि	– सदस्य
(ङ) यातायात व्यवस्था कार्यालयको प्रमुख	– सदस्य सचिव

१८८. परीक्षा समिति: (१) सवारी चालक अनुमतिपत्रको लागि निवेदन दिने व्यक्ति त्यस्तो सवारी चलाउन समर्थ छ छैन भन्ने कुरा यकिन गर्नको लागि दफा ५३ बमोजिम परीक्षा लिन देहायका सदस्यहरू भएको एक परीक्षा समिति रहनेछः‘

(क) प्रमुख, यातायात व्यवस्था कार्यालय	– अध्यक्ष
(ख) कम्तिमा प्रहरी सहायक निरीक्षक, ट्राफिक प्रहरी कार्यालय	– सदस्य
(ग) मेकानिकल ईन्जिनियर, यातायात व्यवस्था कार्यालय	– सदस्य

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले चालक अनुमतिपत्रको लागि निवेदन दिने व्यक्तिहरूको परीक्षा लिई सफल भएकाहरूलाई चालक अनुमतिपत्र प्रदान गर्न अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष सिफारिस गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार समितिले निर्धारण गरे बमोजिम बस्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले चालकहरूका लागि लिने परीक्षाको विषय र परीक्षा प्रणाली मन्त्रालयले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१८९. यातायात निरीक्षकको नियुक्ति: यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको अधीनमा रही सवारीहरू चलाएको वा नचलाएको र यातायात सेवामा संलग्न सार्वजनिक सवारीहरूले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम पालन गर्नु पर्ने शर्तहरू पूरा गरे नगरेको निरीक्षण गर्न प्रदेश सरकारले यातायात निरीक्षक नियुक्त गर्न सक्नेछ । यसरी यातायात निरीक्षक नियुक्ति नभएसम्मको लागि अधिकार प्राप्त अधिकारीले यातायात निरीक्षकको रूपमा काम गर्ने गरी आवश्यकता अनुसार यातायात निरीक्षक तोक्न सक्नेछ ।

१९०. यातायात निरीक्षकको काम, कर्तव्य र अधिकार : यातायात निरीक्षकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) यातायात सेवामा संलग्न सार्वजनिक सवारीले मार्गको इजाजतपत्र प्राप्त मार्गमा यातायात सेवा सञ्चालन गरे नगरेको निरीक्षण गर्ने ।

- (ख) यातायात सेवामा संलग्न भएका सार्वजनिक सवारीहरूले निर्धारित सीट तथा वजन क्षमताका अधीनमा रही यात्री राख्ने तथा मालसामान लादने कार्य गरे नगरेको निरीक्षण गर्ने ।
- (ग) यातायात सेवामा संलग्न सवारीहरूले समय समयमा यस ऐन बमोजिम गर्नु पर्ने जाँचपास गराए नगराएको तथा त्यसरी सञ्चालित सेवा पञ्जीकृत भए नभएको जाँच गर्ने ।
- (घ) चालक, परिचालकको अनुमतिपत्र तथा यात्रीसूची हेर्ने र यात्रीको टिकट जाँची निर्धारित भाडादर बमोजिम भाडा लिइएको नलिइएको तथा निर्धारित गतिमा सवारी चलाइएको नचलाइएको कुराको निरीक्षण गर्ने ।
- (ङ) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको पालन चालक, परिचालक, सवारी धनी वा व्यवस्थापकले गरेको छु छैन भन्ने कुराको समय समयमा निरीक्षण गर्ने ।

१९१. प्रशिक्षण केन्द्र, कारखाना तथा वर्कसप वा चार्जिङ स्टेशन सञ्चालन गर्न अनुमति लिनु पर्ने : (१) मन्त्रालयले चालक अनुमतिपत्र दिनका लागि आफ्नै प्रशिक्षण केन्द्रको स्थापना र सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रशिक्षण केन्द्र स्थापना र सञ्चालन प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको साझेदारीमा समेत गर्न सकिनेछ ।

(३) प्रशिक्षण केन्द्रको स्थापना र सञ्चालन नभए सम्मका लागि सवारी चलाउने सवारी चालक प्रशिक्षण केन्द्र सञ्चालन गर्न, सवारीको पार्टपूजा आयात गरी एसेम्बल गरी सवारी उत्पादन गर्ने कारखाना सञ्चालन गर्न सवारी साधन उत्पादन गर्ने उद्योग वा चार्जिङ स्टेशन सञ्चालन गर्न वा ट्रकको बडी निर्माण गर्ने कारखाना वा अटोमोबाइल वर्कसप सञ्चालन गर्न चाहने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी सहकारी वा संस्थाले मन्त्रालयबाट अनुमति लिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको अनुमति लिन चाहनेले तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत संलग्न राखी मन्त्रालयमा निवेदन दिनु पर्छ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम निवेदन परेमा त्यस्तो निवेदन दिने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी, सहकारी वा संस्थाले सञ्चालन गर्न खोजेको प्रशिक्षण केन्द्र, कारखाना, सवारी साधन उत्पादन उद्योग, चार्जिङ स्टेशन वा वर्कसप सञ्चालनको लागि मन्त्रालयले तोकिएको मापदण्ड पूरा गरेको देखिएमा मन्त्रालयले त्यस्तो प्रशिक्षण केन्द्र, कारखाना वा वर्कसप सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा कुनै निश्चित क्षेत्र तोक्यो अनुमतिपत्र दिन सक्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम दिइएको अनुमतिपत्र पाँच वर्षको लागि मान्य हुनेछ ।

(७) अनुमतिपत्र नवीकरण गराउनको लागि त्यसको मान्य अवधि समाप्त भएको पैंतीस दिनभित्र तोकिए बमोजिमको दस्तुर संलग्न गरी सम्बन्धित कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्छ ।

(८) उपदफा (७) बमोजिम निवेदन परेमा कार्यालयले तोकेको कर्मचारीबाट निवेदकको प्रशिक्षण केन्द्र, कारखाना, उत्पादन उद्योग वा चार्जिड स्टेशन को निरीक्षण गरी प्राविधिक प्रतिवेदन लिनु पर्छ ।

(९) उपदफा (८) बमोजिमको प्रतिवेदनबाट निवेदकको अनुमतिपत्र नवीकरण गरी दिन मनासिव देखिएमा सम्बन्धित यातायात कार्यालयले त्यस्तो निवेदकको अनुमतिपत्र नवीकरण गरी दिनु पर्छ ।

(१०) प्रशिक्षण केन्द्र, कारखाना , उत्पादन उद्योग वा चार्जिड स्टेशन वा वर्कशप संचालन सम्बन्धी मापदण्ड मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१९२. प्रशिक्षण केन्द्र, कारखाना वा चार्जिड स्टेशन को अनुमतिपत्र निलम्बन वा खारेज हुने : (१) दफा १९१ बमोजिम प्रशिक्षण केन्द्र, कारखाना, चार्जिड स्टेशन वा वर्कशप सञ्चालन गर्ने अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति, सवारी साधन उत्पादन उद्योग र सहकारी, फर्म, कम्पनी वा संस्थाले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरितको कुनै कार्य गरेमा यातायात व्यवस्था कार्यालयले त्यस्तो व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाको अनुमतिपत्र जुनसुकै बखत निलम्बन गरी यस ऐन वा नियम बमोजिमको व्यवस्था कायम गर्न मनासिव समय तोकी निर्देशन दिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको अवधिभित्र पनि यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावली बमोजिमको व्यवस्था कायम नगरेमा त्यस्तो व्यक्ति, सवारी साधन उत्पादन उद्योग र सहकारी, फर्म, कम्पनी वा संस्थाको प्रशिक्षण केन्द्र, कारखाना , चार्जिड स्टेशन वा वर्कशप सञ्चालन गर्ने अनुमतिपत्र निलम्बन वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

१९३. एसम्बल गरी सवारीको उत्पादन गर्न अनुमति लिनुपर्ने : (१) सवारी साधनको पाटपूर्जा आयात गरी एसम्बल गरी सवारीको उत्पादन गर्न चाहने व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीले सो उद्देश्य खुलाई मन्त्रालयबाट अनुमति लिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुमति लिई उत्पादन गरिएको सवारीको क्षमताको प्रमाणपत्र (रोड ओर्दिनेस सर्टिफिकेट) तोकिए बमोजिम प्रमाणित भएको हुनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम अनुमति प्राप्त व्यक्ति, फर्म वा कम्पनी बाहेक अन्य कसैले पार्टपूर्जा आयात गरी एसम्बल गरी उत्पादन गरेको सवारी दर्ता गरिने छैन

(४) प्रशिक्षण केन्द्र, कारखाना वा वर्कशपले पालन गर्नु पर्ने न्यूनतम मापदण्ड मन्त्रालयले तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद - ११

सजाय सम्बन्धी व्यवस्था

१९४. दण्ड सजाय : (१) दर्ताको प्रमाण पत्रमा उल्लेख भए बमोजिम वास्तविक नम्बर वा प्लेट नराखी अर्कै नम्बर वा प्लेट राखी सवारी चलाउने वा चलाउन लगाउने वा गलत विवरण पेश गरी दर्ता गराउनेलाई अधिकार प्राप्त अधिकारीले छ महिनासम्म कैद वा पन्ध्र हजारदेखि पचास हजार रूपैयांसम्म जरिवाना गरी त्यस्तो सवारी जफत गर्नु पर्छ ।

(२) अधिकार प्राप्त अधिकारीले देहायको काम कारवाही गर्ने गराउनेलाई देहाय बमोजिम सजाय गर्न सक्नेछ :-

(क) दफा १७, ४९, १०७ वा १३१ को विपरीत काम कारवाही गर्ने गराउनेलाई पाँच हजार देखि दश हजार रूपैयांसम्म ।

(ख) दफा १९, ३३, ४३, ८४, ८५, १४३ वा १५० को विपरीत काम कारवाही गर्ने गराउनेलाई सात हजारदेखि पन्ध्र हजार रूपैयांसम्म ।

(ग) दफा १९१ को विपरीत काम कारवाही गर्ने गराउनेलाई दश हजारदेखि पच्चीस हजार रूपैयांसम्म ।

(घ) दफा १४१ विपरीत काम कारवाही गर्ने लाई पाँच हजार रूपैयांसम्म जरिवाना वा एक महिना कैद वा दुवै सजाय

(३) उपदफा (१) वा (२) मा उल्लेख भएदेखि बाहेक यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरेको आदेशको विपरीत काम कारवाही गर्ने गराउनेलाई अधिकार प्राप्त अधिकारीले दुई हजारदेखि दश हजार रूपैयांसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(४) दफा १४२ विपरीत काम कारवाही गर्ने गराउनेलाई प्रमुख जिल्ला अधिकारीले पन्ध्र हजार रूपैयांसम्म जरिवाना वा तीन महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ ।

(५) दफा १४४ विपरीत हुने गरी काम कारवाही गर्ने गराउने व्यक्तिलाई पचासहजार देखि दुई लाख रूपैयांसम्म जरिवाना वा एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय गरी अदालतले त्यस्तो व्यक्तिबाट हानि नोक्सानी पुग्ने व्यक्तिलाई उपयुक्त क्षतिपूर्तिको रकम दिलाउन सक्नेछ ।

(६) दफा १५९ विपरीत घरपालुवा पशुपन्छी सडकमा छाडी सोका कारण सवारी दुर्घटना भई सवारीमा रहेका वा बाहिर रहेका मानिसको मृत्यु भएमा अदालतले त्यस्तो पशुपन्छीको मालिकलाई एकलाख रूपैयांसम्म जरिवाना गर्नेछ

(७) दफा २०१ विपरीत कार्य गर्नेलाई अदालतले दुई वर्षसम्म कैद वा दुई लाख रूपैयांसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय गर्न र त्यस्तो व्यक्तिबाट मनासिब माफिकको क्षतिपूर्ति भराइदिन सक्नेछ ।

१९५. ज्यान मारेमा हुने सजाय : (१) कसैले सवारी चलाई कुनै मानिसलाई किची, ठक्कर दिई वा कुनै किसिमले सवारी दुर्घटना गराई सवारीमा रहेको सवारी बाहिर जुनसुकै ठाउँमा रहे बसेको कुनै मानिस त्यस्तो दुर्घटनाको कारणबाट मृत्यु भएमा वा ज्यान मार्ने मनसाय लिई गरेको भए त्यसरी सवारी चलाउने व्यक्तिलाई मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को परिच्छेद-१२ बमोजिम हुनेछ । कसैले ज्यान मार्ने मनसाय लिई त्यस्तो कार्य गरेकोमा ज्यान मर्न पाएको रहेनछ भने त्यसरी सवारी चलाउने व्यक्तिलाई कसूरको मात्रा अनुसार पाँच वर्षदिखि बाह्र वर्षसम्म कैद हुनेछ ।

(२) कसैले कुनै सवारी चलाएबाट कुनै मानिसलाई किची, ठक्कर लागी वा कुनै किसिमले सवारी दुर्घटना भई सवारीमा रहेको वा सवारी बाहिर जुनसुकै ठाउँमा रहे बसेको मानिस त्यस्तो दुर्घटनाको कारणबाट मृत्यु भएमा वा मरेमा त्यस्तो कार्य ज्यान मार्ने मनसाय लिई गरेको नभए तापनि त्यसरी सवारी चलाउँदा कसैको ज्यान मर्न सक्ने ठूलो सम्भावना छ भन्ने कुरा जानी जानी वा लापरवाही गरी सवारी चलाएको कारणबाट सवारी दुर्घटना हुन गई त्यसैको कारणबाट कुनै मानिसको मृत्यु वा लापरवाहीले सवारी चलाएका कारण जेब्रा क्रसिङ्गमा रहेको मानिसको मृत्यु भएको रहेछ भने त्यसरी सवारी चलाउने व्यक्तिलाई कसूरको मात्रा अनुसार तीन वर्षदिखि दश वर्षसम्म कैद हुनेछ ।

(३) कसैको ज्यान मर्न सक्छ भन्ने जस्तो नदेखिएको अवस्थामा कसैले कुनै सवारी चलाउँदा सवारी दुर्घटना हुन गई सवारीमा रहेको वा सवारी बाहिर जुनसुकै ठाउँमा रहे बसेको कुनै मानिसको मृत्यु हुन गएको रहेछ भने त्यसरी सवारी चलाउने व्यक्तिलाई एक वर्षसम्म कैद वा पचास हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना वा दुबै सजाय हुनेछ ।

(४) चालक अनुमतिपत्र नभएका व्यक्तिले सवारी चलाई उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको कसूर गरेमा निजलाई सोही उपदफा बमोजिम हुने सजायमा थप पचास हजार रूपैयाँ समेत जरिवाना हुनेछ ।

तर जन्मकैद हुनेमा त्यस्तो थप जरिवाना हुने छैन ।

(५) कुनै सवारीको धनी वा सवारीको जिम्मा लिएको व्यक्तिले चालक अनुमतिपत्र नभएको व्यक्तिलाई सवारी चलाउन दिई कुनै मानिसलाई किची, ठक्कर लागी वा दुर्घटना भई सो मानिस मर्न गएमा त्यस्तो सवारी चलाउन दिने व्यक्तिलाई दुई वर्षसम्म कैद हुनेछ ।

१९६. अङ्गभङ्ग भएमा हुने सजाय : (१) कसैले कुनै सवारी चलाएबाट कुनै मानिसलाई किची, ठक्कर लागी वा दुर्घटना भई सवारीमा रहेको वा सवारी बाहिर जुनसुकै ठाउँमा रहे बसेको मानिसको त्यस्तो दुर्घटनाको कारणबाट अङ्गभङ्ग भएमा त्यस्तो कार्य बदनियतसाथ गरेको भए त्यसरी सवारी चलाउने व्यक्तिलाई दश वर्षसम्म कैद र एक लाख रूपैयाँसम्म जरिवाना हुनेछ । एउटै किसिमको काम दिने एउटाभन्दा बढी अङ्ग हुनेमा सोमध्ये एउटा अङ्ग मात्र बेकम्मा पारिदिएको भए माथि लेखिएको सजायको आधा

सजाय हुनेछ। सो खत निको भई काम लाग्ने भएमा त्यस्तो सवारी चलाउने व्यक्तिलाई तीन वर्षसम्म कैद र तीस हजार रूपैयाँ जरिवाना हुनेछ ।

(२) चालक अनुमतिपत्र नभएको व्यक्तिले सवारी चलाई उपदफा (१) मा उल्लिखित कुनै कसूर गरेमा निजलाई सो उपदफा बमोजिम हुने सजायमा पचास हजार रूपैयाँ थप जरिवाना हुनेछ ।

(३) कुनै सवारीको धनी वा सवारीको जिम्मा लिएको व्यक्तिले चालक अनुमतिपत्र नभएको व्यक्तिलाई सवारी चलाउन दिई कुनै मानसिलाई किची, ठक्कर लागी वा दुर्घटना भई सवारीमा रहेको वा सवारी बाहिर जुनसुकै ठाउँमा रहे बसेको मानिसको अङ्गभङ्ग भएमा त्यस्तो सवारी चलाउन दिने व्यक्तिलाई पचास हजार रूपैयाँ जरिवाना हुनेछ ।

१९७. घा खर्च, कृया खर्च र क्षतिपूर्ति भराई दिने: (१) सवारी दुर्घटनाबाट कुनै पक्षलाई कुनै पनि किसिमको हानि नोक्सानी पुग्न गएमा पीडित पक्षलाई देहाय बमोजिम घा खर्च र क्षतिपूर्तिको रकम चालक, सवारी धनी वा व्यवस्थापकबाट भराई दिनु पर्नेछ :-

(क) ज्यान मरेकोमा सो मर्ने व्यक्तिको हकवालालाई किरिया खर्च बापत पचहत्तर हजार रूपैयाँ र क्षतिपूर्ति बापत तेस्रो पक्षको बिमा नगराएको भए यस ऐन बमोजिम तेस्रो पक्षले पाउने दुर्घटना बीमा रकमको अतिरिक्त थप एकलाख रूपैयाँ ।

(ख) अङ्गभङ्ग भएकोमा निको भइकन पनि काम नलाग्ने भए सो को क्षतिपूर्ति बापत तेस्रो पक्षको बीमा नगराएको भए यस ऐन बमोजिम तेस्रो पक्षले पाउने अङ्गभङ्ग बापतको दुर्घटना बीमाको रकम र त्यस्तो अङ्ग काम लाग्ने भए घा खर्च बापत पच्चीस हजार देखि पचास हजार रूपैयाँ ।

(२) सवारी दुर्घटनाबाट कुनै व्यक्तिको ज्यान मरेको भए सो मर्ने व्यक्तिको हकवालालाई कृयाखर्च र क्षतिपूर्ति रकम र अङ्गभङ्ग भएको भए सो हुने व्यक्तिलाई घा खर्चको रकम उपदफा (१) बमोजिम प्रमुख जिल्ला अधिकारीले तत्कालै सवारी चालक, सवारी धनी वा व्यवस्थापकबाट भराई दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा लेखिएदेखि बाहेक चालकले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरेको आदेशको बर्खिलाप हुने गरी सवारी चलाई दुर्घटना हुन गई कुनै व्यक्तिलाई चोटपटक लागेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई तत्कालै औषधि खर्च बापत प्रमुख जिल्ला अधिकारीले चोटपटकको स्थिति विचार गरी चालक, सवारी धनी वा व्यवस्थापकबाट पच्चीस हजार रूपैयाँसम्म दिलाई दिनु पर्छ । त्यस्तो चोट पटक लाग्ने व्यक्तिलाई सरकारी अस्पताल वा सो अस्पतालमा उपचार हुन नसकी अन्य अस्पतालमा सिफारिस भएमा उपचार गर्दा लाग्ने सम्पूर्ण खर्च सवारी धनी वा व्यवस्थापकबाट भराई

दिनु पर्नेछ र त्यस्तो चोट पटक लाग्ने व्यक्तिले पछि बढी रकम क्षतिपूर्ति पाउने भएमा त्यसरी औषधि खर्च बापत भराई दिएको रकम कट्टी गरी बाँकी पाउने रकम मात्र दिइनेछ ।

(४) यस दफामा माथि जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस दफा बमोजिम भराइने घा खर्च, कृया खर्च र क्षतिपूर्तिको कूल रकमको पाँच प्रतिशतभन्दा बढी चालकबाट भराइने छैन ।

(५) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम बुझाउनु पर्ने कृया खर्च, घा खर्च र क्षतिपूर्ति रकम चालकले बुझाउनु पर्नेमा निजले बुझाउन नसकी प्रचलित कानून बमोजिम निजको जायजथाबाट पनि असूल उपर हुन सकेन भने सो उपर नभए जति रूपैयाँ निजबाट असूल उपर भएको जरीवाना मध्येबाट भराई दिनु पर्नेछ ।

(६) यस दफामा लेखिए बमोजिम बीमा कम्पनीले व्यहोर्नु पर्ने क्षतिपूर्ति बापतको बीमा रकम यथाशीघ्र भराई दिनु पर्नेछ ।

१९८. कसूरको अनुसन्धान र तहकिकात : (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम उल्लङ्घन गरी गरेको कुनै कसूरको अनुसन्धान र तहकिकात तथा अभियोजन गर्ने प्रयोजनको लागि प्रदेश सरकारले उपयुक्त व्यवस्था नगरेसम्म उल्लेखित कसुर मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को अनुसुचि १ मा समावेश भएको मानिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कसूरको अनुसन्धान तथा तहकिकातका क्रममा सबुत प्रमाण संकलन गर्दा कसूरमा संलग्न व्यक्तिलाई गिरफ्तार गर्ने, कसूरको सम्बन्धमा जुनसुकै स्थानको खानतलासी लिने, सम्बन्धित कागजात वा अन्य चिजहरु आफ्नो जिम्मामा लिने, बयान गराउने र मुचुल्का तयार गर्ने समेत प्रचलित कानून बमोजिम प्रहरीले पाए सरहको सबै अधिकार अनुसन्धान अधिकृतलाई हुनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अनुसन्धान तथा तहकिकात गर्दा अनुसन्धान अधिकृतले अभियुक्तलाई बयान गराई तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट कसूरदार देखिनेसम्मको पर्याप्त आधार देखेमा तारेखमा राख्न, धरौटी वा जमानत लिई छाड्न वा धरौटी वा जमानत दिन नसकेमा मुद्दा हेर्ने अधिकारीको अनुमति लिई थुनामा राखी कारबाही गर्न वा एक पटकमा सात दिनमा नबढाई बढीमा तीस दिनसम्म मुद्दा हेर्ने अधिकारीको अनुमति लिई थुनामा राख्न सक्नेछ ।

तर पटके कसूरदारलाई धरौटीमा छाडिने छैन ।

(४) यस दफा बमोजिम अनुसन्धान तथा तहकिकातको कार्यमा अनुसन्धान अधिकृतले आवश्यक परेमा सरकारी वकिलको परामर्श लिन सक्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम अनुसन्धान तथा तहकिकातको कार्यमा अनुसन्धान अधिकृतलाई आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउनु प्रहरी लगायत सम्बन्धित सबैको कर्तव्य हुनेछ ।

१९९. तत्काल सजाय गर्न सक्ने : (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको कसूर गर्नेलाई देहाय बमोजिमको जरीवाना अंक वा डिमेरिट अंक वा दुवै अंक तोकी अधिकार प्राप्त

अधिकारी वा यातायात निरीक्षक वा घटीमा सहायक प्रहरी निरीक्षक दर्जासम्मको अधिकृतले डिमेरिट अंक अभिलेख राखी जरिवाना अंक वापतको रकम तत्काल असूल गर्न सक्नेछः-

कसूर	जरीवाना अंक	डिमेरिट
(क) असुरक्षित वा डिफेक्टभ सवारी चलाएमा	१० अंक	१ अंक
(ख) ट्राफिक चिन्ह उल्लंघन गरी सवारी चलाएमा	२० अंक	१ अंक
(ग) अरुलाई हानी पुग्ने गरी लापरवाहीले सवारी चलाएमा	३० अंक	२ अंक
(घ) स्वीकृत एक्सेलभन्दा बढी तौलको गाडी चलाएमा	-	२ अंक
(ङ) निषेधित ठाउँबाट ओभरटेक गरेमा	३० अंक	२ अंक
(च) मूल सडक, जक्सन आउँदा नरोकी सवारी चलाएमा	१५ अंक	१ अंक
(छ) जेब्रा क्रसिङमा पैदल यात्री सडक पार गरेको अवस्थामा सवारी नरोकी चलाएमा	१५ अंक	१ अंक
(ज) लेन अनुसार सवारी नचलाएमा वा संकेत नदिई लेन परिवर्तन गरेमा वा सवारी मोडेमा	१० अंक	१ अंक
(झ) सेन्टरको डवललाइन क्रस गरी सवारी चलाएमा	१५ अंक	१ अंक
(ञ) फुटपाथमा सवारी चलाएमा	३० अंक	२ अंक
(ट) जक्सनमा ट्राफिक सिग्नल पालना नगरेमा	१५ अंक	१ अंक
(ठ) ट्राफिक कन्ट्रोल डिभाइस नोक्सान गर्ने वा सो डिभाइसमा व्यापारिक विज्ञापन टास्नेलाई	१५ अंक	
(ड) राति बत्ती नबाली सवारी चलाएमा	२० अंक	१ अंक
(ढ) सार्वजनिक सवारीमा यात्रीलाई खतरा हुने गरी सामान ढुवानी गरेमा	२० अंक	१ अंक
(ण) एकतर्फी सडकमा अपोजिट डिरेक्सनमा गाडी चलाएमा	१५ अंक	१ अंक

(त) स्वीकृतभन्दा बढी यात्री एवं सामान ढुवानी गरेमा	२० अंक	१ अंक
(थ) स्वीकृतभन्दा बढी यात्री राखी दुई पांग्रे सवारी चलाएमा	१५ अंक	१ अंक
(द) सिट बेल्ट वा हेलमेट नलगाई सवारी चलाएमा	१० अंक	१ अंक
(ध) ट्राफिक इसारा उल्लंघन गरेमा	१५ अंक	१ अंक
(न) घरपालुवा पशुपक्षी सडकमा छाडी सवारी आवागमनमा असुविधा पुर्याउने पशुपक्षी धनीलाई	५ अंक	-
(प) गैरकानूनी काममा सवारी प्रयोग गरेकोमा	२५ अंक	३ अंक
(फ) प्रशिक्षण अवधिमा तोकिएको किसिमभन्दा अर्को सवारी चलाएमा	२५ अंक	१ अंक
(ब) तोकिएको बिसौनीभन्दा फरक ठाउँमा रोकी यात्री ओराले वा चढाएमा	२० अंक	१ अंक
(भ) रोड परमिट देखाउन नसकेमा	१५ अंक	
(म) यात्रीलाई टिकट नदिएमा	१० अंक	
(य) चलिरहेको सवारीमा यात्री चढाउने वा ओराल्ने काम गरेमा	२० अंक	१ अंक
(र) दुर्घटना पछि पालना गर्नु पर्ने कर्तव्य पालना नगरेमा	२५ अंक	२ अंक
(ल) पार्किङ निषेध भएको ठाउँमा पार्किङ गरेको वा अरु गाडीलाई आवागमनमा बाधा पुग्ने गरी पार्किङ गरेमा	२० अंक	१ अंक
(व) जेब्रा क्रसिङ वा निर्धारित स्थानबाट मार्ग नकाटेर अन्य ठाउँबाट मार्ग काट्ने पैदल यात्रीलाई	२ अंक	२ अंक र प्रहरीबाट सचेत गराउने
(श) ट्राफिक सिग्नल एवं ट्राफिक इसारा नमानी सडकमा हिड्ने पैदल यात्रीलाई	२ अंक	२ अंक र प्रहरीबाट सचेत गराउने
(ष) सडकमा फोहोर फाल्नेलाई	१० अंक	
(स) सडक सिमाभित्र अनुमति विना कुनै किसिमको सूचना वा स्ट्रकचर खडा गर्नेलाई	२० अंक	

(ह) सडक सिमाभिन्न अनुमति विना शाखा सडक निजि ढल राखेलाई		५० अंक
(क्ष) चलिरहेको गाडीमा झुन्डिने वा चढ्ने वा ओर्लने यात्री र गाडी समातेर साइकल चढ्ने व्यक्तिलाई	१० अंक र प्रहरीबाट सचेत गराउने	
(त्र) चोरीको गाडी चलाएमा वा जबरजस्ती धम्काएर गाडी नियन्त्रणमा लिई चलाएमा	५०० अंक	५ अंक
(कक) सवारी चालक अनुमतिपत्र साथमा नलिई सवारी चलाएमा	१० अंक	१ अंक
(कख) तोकिएको उमेरभन्दा कम वा बढीकाले सवारी चलाएमा	१० अंक	-
(कग) सवारी चालक अनुमतिपत्र निलम्बन भएको बेलामा सवारी चलाएमा	५० अंक	-
(कघ) दर्ता नभएको सवारी चलाएमा	१५० अंक	१ अंक
(कड) अधिकार प्राप्त अधिकारीले मागेको आवश्यक लिखित पेश नगरेमा	५० अंक	
(कच) ट्याक्सीले मिटरमा देखाएकोभन्दा बढी भाडा लिएमा वा मिटरमा जान नमानेमा	१०० अंक	२ अंक
(कछ) एम्बुलेन्स, वारुण यन्त्र जस्ता आपतकालीन प्रकृतिका सवारीलाई साइड नदिने सवारी चालकलाई	१० अंक	१ अंक
(कज) सवारी चलाउँदा मोबाईल, एअरफोन वा दुवै प्रयोग गर्नेलाई	१० अंक	१ अंक
(कझ) सवारी साधनमा चालक, परिचालकले अस्लिल व्यवहार प्रदर्शन गरेमा	२० अंक	
(कञ) राति सवारी साधनले एउटा मात्र बत्ती बाली सवारी चलाएमा	१० अंक	१ अंक
(कट) सवारीले नियतबश अन्य सवारीको अगाडि वा पछाडिबाट बाधा पुऱ्याएमा	२० अंक	१ अंक
(कठ) महिलाउपर अभद्र व्यवहार तथा गाली बेइज्जत गरी अपमान गरेमा	१ अंक	१ अंक
(कड) सवारी धनीको नाम र ठेगाना तथा चालकको ठेगाना	२० अंक	

परिवर्तन भएको सात दिनभित्र अभिलेखमा नसच्याएमा

(कढ) हर्न निषेधित ठाउँमा हर्न बजाएमा	१० अंक
(कण) सवारी नियम उल्लंघन गरेका सवारी साधनलाई सो स्थानबाट हटाउन परेमा सोका लागि लाग्ने खर्च	लागत अनुसार
(कत) सवारी नियम उल्लंघन वा सवारी साधन नियन्त्रणमा लिई प्रहरीले पार्किङमा राख्नु परेमा	(पार्किङ शुल्क सवारी धनीले तिर्नु पर्ने) लागत अनुसार)

(२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रति जरीवाना अंक वापतको रकम प्रदेश सरकारले समय समयमा तोकेबमोजिम हुनेछ ।

स्पष्टिकरण:

(क) “जरीवाना अंक” भन्नाले प्रदेश सरकारले तोकेको प्रति जरीवाना अंक बराबरको रकम भन्ने सम्झनुपर्छ (हाललाई एक जरीवाना अंक वापत रु. ५० कायम गरिएको छ) ।

(ख) “डिमेरिट अंक” भन्नाले सवारी चालकलाई हुने थप सजायको अंक सम्झनु पर्छ, जुन अंक निश्चित सिमामा पुगेपछि चालकको अनुमति पत्र निलम्बन वा खारेज गर्ने आधार बन्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम यातायात निरीक्षक वा प्रहरीले गरेको जरीवानाको रकम तत्काल बुझाउन नसक्नेलाई तीन दिन भित्र त्यस्तो रकम सम्बन्धित प्रहरी कार्यालय वा अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष बुझाउन पूर्ती दिनेछ ।

(४) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कसैले उपदफा (१) मा उल्लेखित कसूर गर्दाको बखत निजलाई सजाय गर्न तत्काल घटनास्थलमा घटीमा सहायक प्रहरी निरीक्षक दर्जासम्मको अधिकृत नभएमा पनि घटनास्थलमा रहेको कुनै पनि प्रहरी जवानले त्यस्तो कसूर गर्नेलाई निजले गरेको कसूर खुलाई सो वापत निजलाई हुने जरीवानाको रकम तीन दिनभित्र सम्बन्धित प्रहरी कार्यालयमा बुझाउन पूर्ती दिनेछ ।

(५) उपदफा (३) वा (४) बमोजिमको पूर्ती दिँदा त्यस्तो पूर्तीको नक्कल प्रतिमा सो पूर्ती बुझ्नेको सही समेत गराउनु पर्नेछ ।

(६) उपदफा (३) वा (४) मा लेखिएको समयसम्म पनि अधिकार प्राप्त अधिकारी वा सम्बन्धित प्रहरी कार्यालय समक्ष त्यस्तो जरीवानाको रकम नबुझाएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले एकहजार रूपैयाँसम्म जरीवाना गरी त्यस्तो व्यक्ति चालक भए चालक अनुमतिपत्र, सवारी धनी वा व्यवस्थापक भए सवारीको मार्ग इजाजतपत्र वा निजहरूले यातायात सेवा सञ्चालन गर्न प्राप्त अनुमतिपत्र बढीमा एक महीनासम्मको लागि निलम्बन गर्न सक्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम निलम्बन गरिएको अवधिसम्म पनि जरिवाना नबुझाएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो चालक अनुमतिपत्र, मार्ग इजाजतपत्र वा यातायात सेवा सञ्चालन गर्न प्राप्त अनुमतिपत्र खारेज गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - १२

प्रदेश सार्वजनिक यातायात सञ्चालन

२००. प्रदेश सार्वजनिक यातायात: (१) सार्वजनिक यातायातको क्षेत्रलाई मूलतः सरकारको दायित्वका रूपमा लिई प्रदेश सरकारले नागरिकलाई सरल, सुलभ र सुविधायुक्त सार्वजनिक यातायात सेवा सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सेवाको लागि प्रदेशले आवश्यकता अनुसार प्रदेशभित्र सुरक्षित, गुणस्तरीय एवं आधुनिक र ठूला सार्वजनिक सवारी साधन सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गर्नेछ ।

(३) मन्त्रालयले उपदफा (१) बमोजिमको सेवाको सञ्चालन सरकारी, साझेदारी, सार्वजनिक सहकारी र निजी एवं संयुक्त लगानीमा गर्ने व्यवस्था मिलाउनेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम सञ्चालन गरिने सार्वजनिक यातायातमा वातावरण मैत्री तथा विद्युतीय सवारीलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ ।

(५) प्रदेशस्तरमा सरकारी बस कम्पनी दर्ता गरी सोही कम्पनी मार्फत प्रदेश सरकारले सार्वजनिक यातायात संचालनमा ल्याउन सक्नेछ ।

(६) उपदफा (१) बमोजिमको सवारीलाई प्रदेश सरकारले तोके बमोजिम छुट एवं सहूलियत प्रदान गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ ।

(७) सार्वजनिक यातायात सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद - १३

विविध

२०१. हानि नोक्सानी पुऱ्याउन नहुने: कसैले सवारीमा रहेका चालक, परिचालक, सुरक्षाकर्मी, सवारीका अन्य कर्मचारी वा यात्रीलाई पिट्ने, सवारी रोक्ने, सवारी तोडफोड गर्ने वा अन्य कुनै किसिमले त्यस्तो सवारी वा सवारीमा रहेका मानिस वा मालसामानलाई कुनै हानि नोक्सानी पुऱ्याउने काम गर्न, गराउन हुँदैन ।

२०२. सवारी धनी वा व्यवस्थापकले तिर्नु पर्ने: कुनै चालकले लापरवाही गरी वा बदनियतपूर्वक यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतको नियम वा आदेशको उल्लङ्घन गरेकोमा बाहेक अन्य अवस्थामा यस ऐन बमोजिम

त्यस्तो चालकले तिर्नु पर्ने जरिवाना, घा खर्च, कृया खर्च वा क्षतिपूर्तिको रकम सम्बन्धित सवारी धनी वा व्यवस्थापकले तिरी दिनु पर्नेछ ।

२०३. **क्षतिपूर्ति दिनु पर्ने:** दुई सवारी साधन जुध्दा हुन गएको क्षति वापत ट्राफिक नियम उल्लंघन गर्ने पक्षले अर्को पक्षलाई दफा १९७ बमोजिम क्षतिपूर्ति दिनु पर्नेछ ।

२०४. **सजाय नहुने:** दफा १९५ र १९६ मा लेखिएको अवस्थामा बाहेक अन्य अवस्थामा चालकको काबू बाहिरको परिस्थितिबाट दुर्घटना भई कुनै हानि नोक्सानी पुग्न गएको रहेछ भने त्यस्तो सवारी चलाउने चालकलाई कुनै सजाय हुने छैन ।

२०५. **प्रतिस्पर्धात्मक ढङ्गबाट यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने :** यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्वच्छ प्रतिस्पर्धात्मक ढङ्गबाट यातायात व्यवसायको विकास गर्नको लागि सार्वजनिक सवारीलाई चक्रप्रणाली वा यस्तै अन्य नियन्त्रणात्मक प्रणाली अन्तर्गत यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने गरी इजाजतपत्र प्रदान गरिने छैन ।

२०६. **कम्पनीमा दर्ता गर्नुपर्ने:** (१) सार्वजनिक यातायातका सवारी यस ऐन र प्रचलित कानून बमोजिम कम्पनीमा दर्ता गरेर मात्र संचालन गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) सम्बन्धी मापदण्ड लगायत अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२०७. **सुख्खा बन्दरगाह सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) प्रदेश सरकारले कुनै स्थानमा सुख्खा बन्दरगाह निर्माण र सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सुख्खा बन्दरगाह निर्माण तथा सञ्चालनमा सरकारी, सार्वजनिक सहकारी एवं संयुक्त लगानीमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(३) यस सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२०८. **निर्देशन दिन सक्ने :** प्रदेश सरकार वा मन्त्रालयले यातायात व्यवस्थापन समिति, अधिकार प्राप्त अधिकारी एवं यातायात व्यवसायीहरूलाई यातायात व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ । यसरी दिइएको निर्देशनको पालना गर्नु निजहरूको कर्तव्य हुनेछ ।

२०९. **अधिकार प्रत्यायोजन :** यस ऐन बमोजिम मन्त्रालयले वा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आफूलाई प्राप्त अधिकारहरूमध्ये आवश्यकतानुसार कुनै वा सबै अधिकार कुनै समिति, अधिकारी, यातायात निरीक्षक वा प्रहरीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

२१०. **पुनरावेदन:** (१) यस ऐन बमोजिम अधिकार प्राप्त अधिकारी, प्रहरी वा यातायात निरीक्षकले गरेको निर्णय वा सजायको आदेश उपर मन्त्रालय समक्ष पुनरावेदन लाग्नेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिम मन्त्रालयले गरेको निर्णय वा आदेश उपर सम्बन्धित जिल्ला अदालत समक्ष पुनरावेदन लाग्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा १९४ को उपदफा (१) बमोजिम अधिकार प्राप्त अधिकारीले गरेको निर्णय तथा आदेशउपर सम्बन्धित जिल्ला अदालतल समक्ष पुनरावेदन लाग्नेछ ।

२११. उजुर गर्ने हदम्याद र पुनरावेदन म्याद: (१) दफा १९५ अन्तर्गतको कसूरको हकमा मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को ज्यान सम्बन्धी कसूरको परिच्छेदमा उल्लिखित म्यादभित्र, दफा १९७ अन्तर्गतको कसूरको हकमा मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को कुटपीट तथा अङ्गभङ्ग सम्बन्धी कसूरको परिच्छेदमा उल्लिखित म्यादभित्र र यस ऐन अन्तर्गतका अन्य कसूरको हकमा कसूर भएको मितिले तीस दिनभित्र उजुर गर्नु पर्नेछ ।

(२) दफा १९५ र १९६ अन्तर्गतका कसूरका सम्बन्धमा बाहेक यस ऐन अन्तर्गतका अन्य कसूरका सम्बन्धमा निर्णय वा आदेशको सूचना पाएको मितिले पैंतीस दिनभित्र पुनरावेदन दिनु पर्नेछ ।

२१२. सहयोग पुऱ्याउनु पर्ने : यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरिएको कुनै आदेश कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले वा यातायात निरीक्षकले कुनै किसिमको सहयोग मागेमा निजहरूलाई त्यस्तो सहयोग पुऱ्याउने कर्तव्य प्रहरी लगायत सम्बन्धित सबैको हुनेछ ।

२१३. अन्य सवारी साधनको चालकले यस ऐनको पालना गर्नु पर्ने : यस ऐन बमोजिम दर्ता गर्नु नपर्ने वा चालक अनुमतिपत्र लिन नपर्ने खालका सवारीको रूपमा प्रयोग हुने साइकल, रिक्सा, ठेला, जस्ता साधनहरू चलाउंदा दफा १३६ र यो ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरिएको आदेशद्वारा निर्धारित ट्राफिक संकेतको पालना गर्नु पर्छ ।

२१४. असल नियतले गरेको कामको बचाउ : अधिकार प्राप्त अधिकारी वा निजले अधिकार प्रत्यायोजन गरेको समिति, अधिकारी, यातायात निरीक्षक, प्रहरी कर्मचारी वा सम्बन्धित कुनै कर्मचारीले यस ऐन बमोजिम आफ्नो कर्तव्य पालन गर्दा असल नियतले गरेको काम कारवाहीमा निज व्यक्तिगत रूपमा जवाफदेही हुने छैन ।

२१५. विशेष अधिकार : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै सवारीको सम्बन्धमा यस ऐनको कुनै व्यवस्था तोकिएको अवधिसम्म लागू नहुने गरी प्रदेश सरकारले छुट दिन सक्नेछ ।

२१६. सरकार वादी हुने : (१) दफा १४९, १९५, १९६ र २०१ अन्तर्गतको मुद्दा सरकार वादी हुनेछ र सो मुद्दा मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को अनुसूची- १ मा परेको मानिनेछ ।

(२) दफा १४२ र दफा १९४ को उपदफा (१) अन्तर्गत सजाय हुने मुद्दामा प्रदेश सरकार वादी हुनेछ र त्यस्तो मुद्दा तोकिएको अधिकारीले अनुसन्धान र तहकिकात गरी दायर गर्नेछ ।

२१७. दुर्घटनाको अभिलेख राख्नु पर्ने : प्रहरीले जुनसुकै दुर्घटनाको तुरुन्त स्वीकृत ढाँचामा फर्म भरी इन्टरनेट प्रविधि प्रयोग गरी सम्बन्धित प्रहरी र यातायात कार्यालयमा पठाउनु पर्छ र यसको सहजीकरणका लागि मन्त्रालयले आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
२१८. परिचयपत्रको ब्यवस्था गर्नु पर्ने : सार्वजनिक यातायातलाई ब्यवस्थित गर्न सम्बन्धित यातायात ब्यवसायीले आफ्ना कर्मचारी तथा मजदुरहरुको लागि परिचयपत्र उपलब्ध गराई निजहरुलाई मन्त्रालयले तोके बमोजिमको पोशाकको व्यवस्था गर्नु पर्छ ।
२१९. बाधा अडकाउ फुकाउने अधिकार : यस ऐनको कार्यान्वयन गर्दा कुनै बाधा अडकाउ परेमा प्रदेश सरकारले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी आदेश जारी गरी त्यस्तो बाधा अडकाउ हटाउन सक्नेछ ।
२२०. अनुसूचीमा हेरफेर गर्न सक्ने : प्रदेश सरकारले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी अनुसूचीमा आवश्यक हेरफेर गर्न सक्नेछ ।
२२१. नियम बनाउने अधिकार : यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि प्रदेश सरकारले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।

अनुसूची -१

(दफा ३,४,५,६ ७,८,९ सँग सम्बन्धित)

सवारीको वर्गिकरण

(क) ठूला सवारी:- बस (२६ सिट क्षमताभन्दा माथि) डवल बस,डेकर बस, ट्रली बस, इलेक्ट्रिक बस, ट्रक, ट्याडकर, टीफर, लरी, ट्रान्जिट मिक्सर, निर्माण उपकरण आदि ।

(ख) मझौला सवारी:- मिनी बस(१५ देखि २५ सिट क्षमताको), मिनिट्रक, मिनी ट्याक्टर, मिनी टिफर आदि ।

(ग) सानो सवारी:- माइक्रो, कार, ट्याक्सी, जीप, भ्यान, पिकप, टेम्पो, ट्रेलर

स्पष्टीकरण: "ट्रेलर भन्नाले यान्त्रिक शातिबाट चल्ने सवारीबाट तानेर लगिने गरी बनाइएको सवारी सम्झनु पर्छ ।

(घ) "दुइ पांग्रे सवारी: मोटरसाइकल, मोपेड, स्कुटर, व्याट्रीबाट संचालन हुने दुइ पांग्रे सवारी

स्पष्टिकरण:

(१) "मोटरसाइकल" भन्नाले दुइ पांग्रे प्रोपेल इन्जिन फिट भएको सवारी सम्झनुपर्छ ।

(२) "मोपेड भन्नाले" दुइ पांग्रे आन्तरिक कम्बसन इन्जिन फिट भएको, पचास सीसीभन्दा कम पावर भएको सवारी सम्झनु पर्छ ।

(३) व्याट्रीबाट संचालन हुने दुई पांग्रे सवारी भन्नाले ३५१ वाट भन्दा माथीको क्षमता र ३० कि.मि. प्रति घण्टा भन्दा बढि गति भएको सवारी सम्झनु पर्छ र यो भन्दा कम क्षमता र गति भएकोलाई विद्युतीय साईकल भन्ने सम्झनुपर्छ ।

(ङ) निर्माण उपकरण सम्बन्धी सवारी: स्काभेटर, व्याकहो, ड्रोजर, बुलडोजर, लोडर, भाइब्रेटोरी, कम्प्याक्टर, न्युम्याटिक टायर कम्प्याक्टर, रोलर, हारभेस्टर, स्क्रापर, माइनिङ ट्रक, डम्पर, ग्रेडर, अस्फाल्ट पेभर, मोबाइल क्रसर, अस्फाल्ट डिष्ट्रिब्युटर, कंक्रीट ब्याचप्लान्ट, ट्रक क्रेन, फोर्कलिफ्ट, स्ट्रिट सुइपर आदि ।

(च) स्पेशल सवारी: बारूण यन्त्र, एम्बुलेन्स, आर्मर्ड सवारी (बुलेटप्रुफ) आदि ।

(छ) अफरोड सवारी: फोरहुइल ड्राइभ (जीप पिकअप आदि)

स्पष्टिकरण:

(१) "रोड ट्याक्टर" भन्नाले यान्त्रिक शातिबाट चल्ने ट्रेलर एंव विग्रिएको सवारी तान्न बनाइएको साधन सम्झनु पर्छ ।

(२) "कृषि ट्याक्टर" भन्नाले यान्त्रिक शक्तिबाट चल्ने विभिन्न कृषि सम्बन्धी काम गर्ने एंव कृषि सामाग्री ओसार्ने सवारी सम्झनु पर्छ ।

(३) “पावर ट्रेलर” भन्नाले कृषिको लागि बनाइएको दुइ पांग्रे सवारी, ट्रेलर जोड्दा सामान पनि ढुवानी गर्ने, बढीमा २४ कि.मि. प्रति घण्टा गुड्न सक्ने सवारी सम्झनु पर्छ ।

अनुसूची-२

(परिच्छेद-२ सँग सम्बन्धित)

सवारीको इम्बोस्ड नम्बर प्लेट

- (क) व्यावसायिक सवारीसँग सम्बन्धित कालो प्लेटमा सेतो अक्षर र अंकमा हुनु पर्नेछ ।
- (ख) पर्यटक सवारी:- हरियो प्लेटमा सेतो अक्षर र अंकमा हुनु पर्नेछ ।
- (ग) गैर व्यवसायिक सवारी दर्तासँग सम्बन्धित रातो प्लेटमा सेतो अक्षर र अंकमा हुनु पर्नेछ ।
- (घ) सरकारी सवारी:- सेतो प्लेटमा रातो अक्षर र अंकमा हुनु पर्नेछ ।
- (ङ) सरकारी स्वामित्व भएको संगठित संस्था वा संस्थानको सवारी:- पहेंलो प्लेटमा निलो अक्षर र अंकमा हुनु पर्नेछ ।
- (च) कुटनीतिक सवारी:- निलो प्लेटमा सेतो अक्षर र अंकमा हुनु पर्नेछ ।

अनुसूची-३
(दफा-२१ संग सम्बन्धित)
सवारी दर्ता प्रमाणपत्रको ढाचा
प्रदेश सरकार
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय
यातायात व्यवस्था कार्यालय

सवारी दर्ता नं. :-

सवारीको किसिम :-

दर्ता मिति :-

सवारी धनीको नाम, थर :-

वतन :-

सवारी धनीको हस्ताक्षर :-

अधिकृतको सहि :-.....

दर्ता गर्ने अधिकारीको

सवारी धनीको फोटो

हस्ताक्षर :-

मिति :-

नामसारी भएको मिति.....

सवारी धनीको फोटो

सवारी धनीको नाम, थर, वतन :-.....

.....

नामसारी गर्ने अधिकारीको

हस्ताक्षर:-

प्रमाणपत्रको नवीकरण

नवीकरण गरेको मिति	नवीकरण म्याद पुग्ने मिति	नवीकरण गर्ने अधिकारीको सही

सवारीको विस्तृत विवरण :-

१. कम्पनीको नाम :-
२. सवारीको मोडेल (साल) :-
३. सिलिण्डर संख्या :-
४. हर्ष पावर/ सी.सी. :-
५. चेसिस नम्बर :-
६. इन्जिन नम्बर :-
७. सवारीको रङ्ग :-
८. सीट क्षमता (चालक सहित) :-
९. वजन :-
१०. पेट्रोल/डिजेल :-
११. रेडियो, क्यासेट प्लेयर, टेलिफोन आदि छु छैन :-
१२. कुन कम्पनी वा मानिसबाट खरीद गरेको हो सो कम्पनी वा मानिसको नाम :-
१३. प्रयोग :-
१४. चलाउने क्षेत्र :-
१५. भन्सार प्रमाण :-

सवारी जाँचेको

सवारी जाँचेको मिति	नवीकरणको म्याद पुग्ने मिति	जाच्ने अधिकारीको सही

कैफियत

अनुसूची-४
(दफा २६ सँग सम्बन्धित)
प्रदेश सरकार
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय
यातायात व्यवस्था कार्यालय

पत्रसंख्या :-

मिति :-

चलानी नं. :-..... शाखा.....

प्राप्त पत्र संख्या र मिति :-

विषय :- अस्थायी नम्बर ।

श्री.....

उपर्युक्त सम्बन्धमा व्यक्ति/फर्म/कम्पनीले यस कार्यालयमा मिति मा दिएको मन्त्रालयले र सो साथ संलग्न प्रमाणहरूको आधारमा निम्न बमोजिम विवरण भएको सवारी तोकिएको अवधिसम्मको निमित्त अस्थायी नम्बर दिइएको छ ।

१. सवारी धनीको नाम, थर, वतन :-
२. दिइएको अस्थायी नम्बर :-
३. अस्थायी नम्बरको अवधि :-
४. भन्सारको प्रमाण :-
५. सवारी निर्माता :-
६. सवारीको किसिम :-
७. सिलिण्डर संख्या :-
८. हर्स पावर ÷ सी.सी. :-
९. चेसिस नम्बर :-
१०. इन्जिन नम्बर :-
११. सवारीको रङ्ग :-
१२. सीट क्षमता (चालक सहित) :-
१३. वजन :-
१४. पेट्रोल/ डिजेल :-
१५. सवारीको पुरानो प्लेट नम्बर :-

अनुसूची-५
(दफा ५४ सँग सम्बन्धित)
प्रदेश सरकार
Provincial Government
सवारी चालक अनुमतिपत्र
Driving Licence

नम्बर :-

Number

नाम :-

Name :-

जारी मिति :-

म्याद समाप्त मिति :-

Date of Issue :-

Date of Expiry :-

ना.प्र. नं. :-

रक्त समुह :-

Citizenship Number

Blood Group

बुवाःआमाःपतिःपत्नीको नाम :-

Father/Mother/Husband/Wife :-

ठेगाना :-

Address :-

तपाईंलाई निम्न बमोजिमको सवारीहरुको चालक अनुमतिपत्र दिइएको छ :

The Holder of this Licence is authorized to drive the following vehicles.

क. A	मोटर साइकल, स्कुटर, मोपेड Motor Cycle, Scooter, Moped	च. F	मिनी बस, मिनी ट्रक Mini Bus, Mini Truck
ख B	कार, जीप, डेलिभरी भ्यान Car, Jeep, Delivery Van	छ G	ट्रक, बस, लहरी Truck, Bus, Lorry
ग C	टेम्पो, अटोरिक्सा Tempo, Auto Rikshaw	ज H	रोडरोलर, डोजर Road Roller, Dozer
घ D	पावर टिलर Powertillar	झ I	क्रेन, दम्कल, लोडर Crane, Fire Brigade, Loader
ड E	ट्रयाक्टर Tractor	ञ J	अन्य Other

जारी गर्ने अधिकारी

Issued by:

--	--	--	--	--

कारवाई Offences

सवारी चालकको दस्तखत

Licence Holder Signature

अनुसूची-६
(दफा ७२ सँग सम्बन्धित)
प्रदेश सरकार
भैतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय
यातायात व्यवस्था कार्यालय
सवारी परिचालक अनुमतिपत्र

अ. पत्र. नं.

जारी मिति	म्याद मिति	समाप्त

(१) नाम :-

ना.प्र.प. नं. :-

बुवाःआमाःपतिःपत्नीको नाम :-

ठेगाना :-

तपाईंलाई निम्न बमोजिमको सवारीहरूको

परिचालक अनुमतिपत्र दिइएको छ :-

(क) बस

(ख) मिनीबस

(ग) ट्रक

पासपोर्ट नं. :-

रगत समूह :-

सवारी परिचालकको सही:-

(२) ठेगाना :-

(३) कारोवारको मुख्य स्थान :-

(४) सञ्चालन गर्ने सेवाको किसिम :-

(५) धनी/ साझेदार/ सञ्चालक (मुख्य व्यक्ति) को नाम, थर र दर्जा :-

(६) ठेगाना :-

.....

.....

मुख्य व्यक्तिको सहि)

(निर्देशकको सहि)

नामसारी

ठेगाना:-

सवारी धनी वा व्यवस्थापकको दस्तखत :-

सवारीको किसिम :-

क्षमता :- सवारी नम्बर :-.....

चेसिस नम्बर :-

२०७५ को मन्त्रालयले र मिति को दर्ताको प्रमाणपत्र अनुसार श्री को नामबाट बस्ने श्री को नाउँमा नामसारी गरिएको छ ।

अधिकारीको दस्तखत :-

मिति :-

इजाजतपत्र पाएको क्षेत्र (मार्ग)	वहाल अवधि	इजाजतपत्र दिने वा नवीकरण गर्ने अधिकारीको दस्तखत र मिति

अनुसूची-७
(दफा - ८६ सँग सम्बन्धित)
मार्ग इजाजतको ढांचा
प्रदेश सरकार
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय
यातायात व्यवस्था कार्यालय

इजाजत दिने अधिकारीको

नाम :-

दर्जा :-

दस्तखत :-

मिति :-

चेसिसको लम्बाई :-

इन्जिन नम्बर :-

मोडेल :-

सवारी निर्माण गर्ने कम्पनी वा संस्थानको नाम र ठेगाना :-

बडी तयार गर्ने कारखानाको नाम ठेगाना :-

इजाजत पत्र नं. :-

सवारीको किसिम :-

सवारी धनी वा व्यवस्थापकको नाम :-

..... देखि सम्मको मार्ग इजाजत पत्र दिइएको छ ।

अनुसूची-८
(दफा -१०७ संग सम्बन्धित)
यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने अनुमतिपत्रको ढाँचा
प्रदेश सरकार
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय
यातायात व्यवस्था कार्यालय

फोटो

दर्ता :-

दर्ता मिति :-

प्रदेश सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०७५ को दफा १०७ अनुसार देहायको सेवा सञ्चालन गर्न यो अनुमतिपत्र दिइएको छ ।

(१) व्यक्ति/फर्म/कम्पनीको नाम :-

(२) सेवाको किसिम :-

(३) सवारीको किसिम :-

(४) सवारी साधनको संख्या:-

प्रदेश सभाको सम्बत् २०७६ साल असोज १४ गते बसेको बैठकले नेपालको संविधानको धारा १९९ बमोजिम यो विधेयक पारित गरेको ब्यहोरा संविधानको धारा २०१ बमोजिम प्रमाणित गर्दछु ।

नेत्रनाथ अधिकारी

सभामुख

गण्डकी प्रदेश

मिति: २०७६।६।२८

प्रदेश सभाका सभामुखबाट प्रमाणित यो
विधेयक नेपालको संविधानको धारा
२०१ को उपधारा (२) बमोजिम
प्रमाणीकरण गर्दछु ।

बाबुराम कुँवर
प्रदेश प्रमुख